

VANHAN RAUMAN HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMA 2016–2019



SISÄLLYS

JOHDANTO	2
VANHA RAUMA MAAILMANPERINTÖKOHTENA	3
<i>Unescon maailmanperintösopimus</i>	3
<i>Vanhan Rauman erityiset yleismaailmalliset arvot</i>	4
<i>Eheys ja autenttisuus</i>	5
<i>Vanhan Rauman suojelu</i>	5
Vanhan Rauman erityiselin	6
Suojavaöhyke	8
<i>Arkeologia ja muinaisjäännökset</i>	9
<i>Uhkatekijät</i>	9
TOIMIJOIDEN JA OSALLISTEN ESITTELY	13
<i>Rauman kaupunki maailmanperintökohteen toimijana</i>	13
<i>Vanhan Rauman hoitokunta</i>	14
<i>Valtion toimijat</i>	15
<i>Alueelliset toimijat</i>	15
<i>Paikalliset toimijat</i>	16
<i>Korkeakoulut ja oppilaitokset</i>	17
<i>Maailmanperintökohteiden yhteistyöverkostot</i>	17
<i>Vanhan Rauman Taitajat</i>	18
VANHAN RAUMAN VISIO	19
STRATEGISET KEHITTÄMISTAVOITTEET	20
Ajantasainen kaavoitus	20
Elävä Vanha Rauma	21
Hyvin toimiva yhteistyö osallisten kesken	22
Korjausrakentaminen säilyttää maailmanperintöarvot	23
Opetus- ja tutkimustoiminta lisää kohteen arvostusta	25
Maailmanperintömatkailu on kestävä	26
Kävely on suotavaa, autoilu sallittua	28
Monimuotoinen luonto	29
Ennaltaehkäisevä paloturvallisuus	29
Varaudutaan ilmastonmuutokseen	30
TOIMENPIDESUUNNITELMA	31
LOPPUSANAT	36
LIITTEET	37
<i>Advisory Body Evaluation 1991 – Old Rauma</i>	37
<i>Old Rauma Outstanding Universal Value Statement</i>	38
<i>Voimassa oleva asemakaava ja suojelumerkinnät</i>	40
<i>Satakunnan maakuntakaava</i>	42
<i>Vanhan Rauman arkeologisesti merkittävien alueiden luokittelu</i>	43

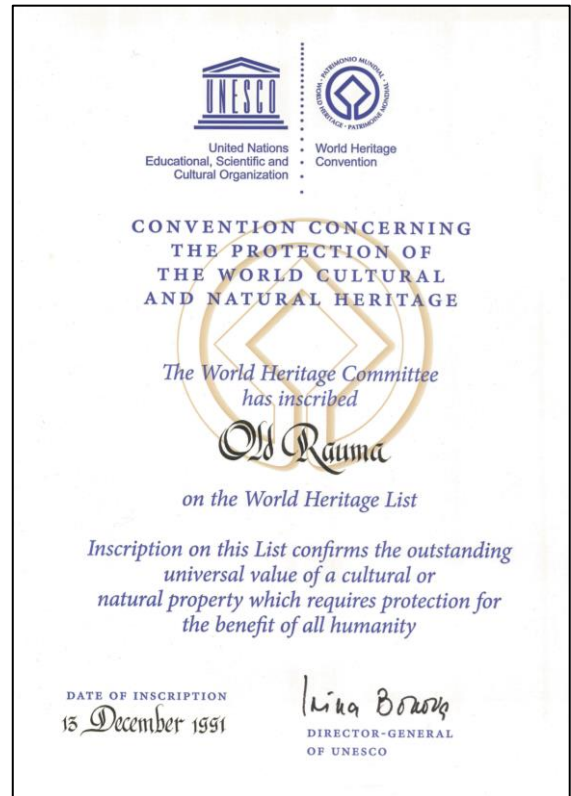
JOHDANTO

”Kunnolla hoidettuna tästä kulttuurihistoriallisesta muistomerkistä, joka samalla on normaalia elinvoimaisempi ja monipuolisempi kaupunginosa, voi kehittyä todellinen aarre Rauman kaupungille” (Pekka Kärki 1969).

Hoito- ja käyttösuunnitelman (*management plan*) tarkoituksena on ohjata maailmanperintökohteen suojelua, käyttöä ja kehittämistä. Suunnitelmassa osoitetaan, miten maailmanperintökohteen erityiset yleismaailmalliset arvot (OUV) säilytetään tehokkaasti nykyisille ja tuleville sukupolville. Unescon maailmanperintökomitea on linjannut, että jokaisella maailmanperintökohteella pitää olla ajantasainen hoito- ja käyttösuunnitelma. Hoito- ja käyttösuunnitelma ei korvaa olemassa olevia lakisääteisiä maankäytön ohjausvälineitä (mm. maankäyttö ja rakennuslaki, laki rakennusperinnön suojelusta) vaan täydentää niitä.

Vanhan Rauman hoito- ja käyttösuunnitelman suuntaviivoja on hahmoteltu jo 2000-luvun loppupuolella ja näitä aineistoja on hyödynnetty käsillä olevassa suunnitelmassa soveltuvin osin. Hoito- ja käyttösuunnitelman laatimisprosessiin on kuullut keskeisille sidosryhmille suunnatut työpajat, joihin osallistui paikallisten asukkaiden ja yrittäjien edustajat sekä eri hallinnonalojen valtakunnalliset, maakunnalliset ja paikalliset viranomaiset. Vanhan Rauman hoito- ja käyttösuunnitelman laatimisesta on vastannut Rauman kaupungin kaavoitusyksikkö sekä ympäristöt ja kiinteistöt -tulosalue. Vanhan Rauman suojelussa, suunnittelussa ja käytössä keskeisessä roolissa on viranomaistyö ja yhteistyö osallisten kanssa. Vanhan Rauman suojelu on turvattu kansallisessa lainsäädännössä kaavoituksen keinoin. Päävastuu maailmanperintökohteen kiinteistöjen ylläpidosta on yksityisillä kiinteistönomistajilla ja keskeisessä asemassa on ollut ammattimainen korjausneuvonta.

Vanhan Rauman hoito- ja käyttösuunnitelma on hyväksytty Rauman kaupunginhallituksessa 1.3.2016.



Kuva 1. Maailmanperintökomitean todistus Vanhan Rauman lisäämisestä maailmanperintöluetteloon.

VANHA RAUMA MAAILMANPERINTÖKOHTEENA

Pohjanlahden rannalla sijaitseva Rauma on yksi harvoista Suomen keskiaikaisista kaupungeista. Kaupungin sydän on Vanha Rauma, joka koostuu noin 600 puurakennuksesta, joista suurin osa on yksityisessä omistuksessa. Vanha Rauma on pinta-alaltaan 29 hehtaaria. Alun perin

Vanhan Rauman koordinaatit:
N61 7 41.016, E21 30 42.012
Laajuus: 29 hehtaaria

vanha kaupunki sijaitsi meren rannalla, mutta rantaviiva on sittemmin siirtynyt noin 1,5 kilometriä kauemmaksi maankohoamisen vuoksi. Vanha Rauma on sekä asuin- että liikealue, jolla oli tullirajat 1800-luvulle asti. Asemakaavan rakenne on säilynyt keskiajalta, sisältäen epäsäännöllisen katuverkon, korttelit, tontit ja pihapiirit. Rakennukset ovat pääosin yksikerroksisia ja peräisin 1700- ja 1800-luvulta, osa kellareista on rakennuksia vanhempia. Asuinrakennukset sijoittuvat katujen myötäisesti ja ulkorakennukset, kuten eläinsuojat ja aitat, on rakennettu kapeille sisäpihoille.

Rakennusten nykyinen ulkoasu on juontuu 1700-luvun ja 1800-luvun lopun asteittaisista muutoksista ja laajennuksista. Kyseisen aikakauden lopussa merenkulusta johtuva varallisuuden kasvaminen johti asuinrakennusten laajentamiseen ja modernisointiin. Tämä näkyy rakennusten julkisivuissa koristeellisena uusrenessanssityylinä sekä koristeellisina pihojen portteina.

Kaupankäynti keskittyy vanhan kaupungin läpi kulkevien kahden pääkadun varrelle ja keskellä vanhaa kaupunkia sijaitseva kauppatori on tärkeä kohtaamispaikka paikallisille asukkaille ja tuottajille. Alun perin fransiskaanihuostariksi rakennettu keskiaikainen kirkko ja 1775–76 rakennettu, kauppatorin varrella sijaitseva raatihuone ovat maamerkkejä yksikerroksisten asuin- ja liikerakennusten muodostamassa harmonisessa kaupunkikuvassa. Arkkitehtonisesti yhtenäinen Vanhan Rauman kaupunkialue on hyvin säilynyt ja edustava esimerkki pohjoismaisen puukaupungin rakennustekniikasta ja perinteistä.ⁱ

Unescon maailmanperintösopimus

Maailmanperintösopimuksen tavoitteena on kansojen välisen yhteistyön avulla osoittaa ja turvata maailman keskeisten kulttuuri- ja luonnonperintökohteiden arvot ja säilyminen. Vanha Rauma on nimetty maailmanperintöluetteloon kulttuuriperintökohteena. *”Maailmanperintöluetteloon pääseminen edellyttää kulttuuriperintökohteelta, että se on inhimillisen luovuuden mestariteos tai poikkeuksellisen merkittävä todiste olemassa olevasta tai jo hävinneestä kulttuurista. Kohde voi olla merkittävää historiallista aikakautta edustava rakennustyyppi tai kuvastaa tietyn kulttuurin perinteistä asutusta. Se voi myös liittyä tapahtumiin, eläviin perinteisiin, aatteisiin, uskontoihin ja uskomuksiin tai taiteellisiin ja kirjallisiin teoksiin.”*

Unesconⁱⁱ yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta on hyväksytty Unescon yleiskokouksen 17. istunnossa Pariisissa 16.11.1972. Suomi on ratifioinut sopimuksen 13.2.1987. Vuoteen 2014 mennessä sopimuksen on ratifioinut 191 maata. Yleissopimuksen osapuolena oleva valtio on velvollinen määrittelemään, suojelemaan, säilyttämään, esittelemään sekä välittämään tuleville sukupolville alueellaan sijaitsevia kulttuuri- ja luonnonperintökohteita. Yleis-

ⁱ Edellä oleva kursivoitu teksti on vapaa käännös englanninkielisestä Vanhan Rauman Outstanding Universal Value-dokumentista.

ⁱⁱ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

sopimuksen viidennessä artiklassa luetellaan toimenpiteitä, joihin valtioiden pitää ryhtyä sopimuksen täytäntöönpanemiseksi. Toimenpiteisiin kuuluu mm. toimielinten perustaminen henkilökuntiin ja tehtävien edellyttäminen varoineen sekä koulutuksen ja tieteellisen tutkimustoiminnan edistäminen. Sopimuksen mukaan vastuu maailmanperintökohteista kuuluu ensisijaisesti valtiolle, mutta valtiot voivat itse päättää tarkoituksenmukaisimman tavan organisoida kohteiden hoitamisen. Maailmanperintösopimuksen täytäntöönpanoa käsitellään Unescon maailmanperintökeskuksen julkaisemassa toimintaohjeistossa.ⁱⁱⁱ

Maailmanperintösopimuksen (SopS 19/1987) lisäksi Suomea velvoittaa tällä monta muuta kulttuuriympäristön suojelua koskevaa kansainvälistä sopimusta: *Haagin yleissopimus kulttuuriomaisuuden suojelemisesta aseellisen selkkauksen sattuessa* (SopS 93/1994, SopS 152/2004), *Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suojelua koskeva yleissopimus* (SopS 10/1992), *Eurooppalainen yleissopimus arkeologisen perinnön suojelusta* (SopS 26/1995) sekä *Eurooppalainen maisemayleissopimus* (SopS 14/2006). Lisäksi valmisteilla on *Euroopan neuvoston Faron puiteyleissopimus kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä* ratifiointi.

Vanhan Rauman erityiset yleismaailmalliset arvot

Unescon jäsenvaltiot tekevät kohde-esityksiä maailmanperintökohteiksi erilaisten asiantuntijaorganisaatioiden avustuksella. Kohde-esitykset hyväksyy tai hylkää *Unescon maailmanperintökomitea*. Vanha Rauma hyväksyttiin Suomen ensimmäiseksi maailmanperintökohteeksi samaan aikaan Suomenlinnan merilinnoituksen kanssa Unescon maailmanperintökomitean joulukuun 1991 kokouksessa. Raumasta tuli 582:s maailmanperintökohde; vuonna 2015 maailmanperintökohteita oli 1031 kappaletta.

Maailmanperintölistalle ehdolla olevilta kohteilta edellytetään erityistä yleismaailmallista arvoa (*Outstanding Universal Value, OUV*). Vanhan Rauman OUV-arvojen englanninkielinen dokumentti on hoito- ja käyttösuunnitelman liitteenä. OUV-arvojen lisäksi kohteen pitää täyttää vähintään yksi maailmanperintökohteille asettavista kriteereistä.^{iv} Kriteerin IV mukaan *Vanha Rauma on yksi parhaiten säilyneistä ja laajimmista Pohjois-Euroopan arkkitehtuurin ja urbanismin esimerkeistä*. Kriteerin V mukaan *Vanha Rauma on ainutlaatuinen esimerkki pohjoismaisesta puukaupungista, ja se on todisteena Pohjois-Euroopan perinteisestä asumismuodosta*.

Edellä mainittujen kriteerien ja OUV-arvojen lisäksi maailmanperintökohteen tulee täyttää eheyden (*integrity*) ja autenttisuuden (*authenticity*) vaatimukset. Jotta kohde täyttää eheyden vaatimukset, pitää kohteen olla riittävän suuri ja sisältää kaikki tarvittavat elementit OUV-arvoja varten. Autenttisuutta määrittelee vuonna 1994 laadittu ns. Naran dokumentti, jonka mukaan kohteen autenttisuus on kulttuurisidonnainen arvo. Maailmanperintökohteella pitää olla myös asianmukainen suojele- ja hallintojärjestelmä kohteen säilymisen turvaamiseksi. Vanhan Rauman eheyden

ⁱⁱⁱ Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention

^{iv} Kulttuuriperintökohteilla on kuusi erilaista kriteeriä (I–VI). Vanha Rauma valittiin kriteerien IV ja V perusteella.

IV: Kohde on erinomainen esimerkki historiallisesta rakennustyylistä, arkkitehtonisesta kokonaisuudesta tai kulttuurimaisemasta. V: Kohde on erinomainen esimerkki vähintään yhdelle kulttuurille ominaisesta perinteisestä asumuksesta, maan- tai merenkäytöstä, tai vuorovaikutuksesta ympäristön kanssa.

ja autenttisuuden vaatimukset on määritelty retrospektiivisessä^v OUV-dokumentissa, joka on hyväksytty vuonna 2014 maailmanperintökomitean kokouksessa.

Eheys ja autenttisuus

Vanha Rauma sisältää kaikki vaadittavat elementit erityisestä yleismaailmallista arvoa varten; yhtenäinen kaupunkialue on peräisin 1600- ja 1800-lukujen väliltä, kun kaupunki laajeni länteen. Kaupunki sisältää kaikki eheyteen vaadittavat elementit: katuverkon, korttelit, tontit sekä itse rakennukset. Kaupungin historiallinen rakenne on muodostunut vuosisatojen aikana, sisältäen erilaisia historiallisia kerroksia. Historialliset talot, pihat, aidat ja portit, sekä perinteiset katukiveykset muodostavat yhtenäisen kaupunkikokonaisuuden. Vanhan Rauman suojavyöhyke perustuu paikalliseen topografiaan ja sen laajuus sisältää kaikki visuaaliset ja historialliset elementit maailmanperintökohteen läheisyydessä. Ilmastonmuutos saattaa aiheuttaa uhan maailmanperintökohteen eheydelle.^{vi}

Vanhan Rauman autenttisuus perustuu hyvin säilyneisiin historiallisiin rakennuksiin, sisältäen erilaisia historiallisia kerroksia ja rakennusperinteitä. Kaupungin rakenne – katuverkko, tontit sekä historialliset asuin- ja liikerakennukset – on poikkeuksellisen hyvin säilynyt. Yksittäiset talot ovat hyvin säilyneitä ja ne on kunnostettu sekä restauroitu ajan mittaan, historiallinen arvo huomioiden. Kaupungissa on säilynyt aito paikan henki, kuten myös paikallinen murre. Vanha Rauma on säilyttänyt toimintonsa asuinalueena ja kaupallisena keskuksena kauppatorineen ja pääkatuja reunustavine erilaisine kauppoinen. Perinteisten rakennusmenetelmien, -taitojen ja -materiaalien käyttö rakennusten ylläpidossa ja korjauksissa auttaa säilyttämään Vanhan Rauman kulttuurihistoriallisen hengen.

Vanhan Rauman suojelu

Vanhan Rauman maankäytön suunnittelu ja suojelu perustuu kansalliseen lainsäädäntöön, jossa asemakaava on ensisijainen suunnittelun väline. Tärkeimpiä lakeja ovat *maankäyttö- ja rakennuslaki* (132/1999), sen säädöksiä tarkentava *maankäyttö- ja rakennusasetus* (895/1999), *muinaismuistolaki* (295/1963) sekä *kirkkolaki* (1054/1993). Lakia rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010) ei ole käytetty Raumalla kohteiden suojelemissa. Kyseistä lakia käytetään ensisijaisesti asemakaavoitetun tai kaavoitettavaksi tarkoitetun alueen ulkopuolella.

Vanha Rauma on suojeltu asemakaavalla. Vanhassa Raumassa on suurelta osin voimassa vuonna 1981 vahvistettu asemakaava. Vanhan Rauman koillisosassa sijaitsevan Pohjankadun varren kaava vahvistettiin 1983. Muutamia, yhden tai kahden tontin käsittäviä kaavamuutoksia on tämän jälkeen tehty 11 kpl. Viimeisin, torikatosten rakentamisen mahdollistava kaavamuutos vahvistettiin 2006. Vanhan Rauman suojavyöhykkeellä on voimassa 40 eri asemakaavaa. Vanhan Rauman asemakaava on vanhentunut ja tavoitteena on saada uusi asemakaava vireille vuoden 2017 aikana.

^v Retrospektiivinen tarkoittaa katsausta jo tapahtuneihin asioihin. Vanhan Rauman maailmanperintökohteeksi nimeämisen aikaan ei kohteilta vielä vaadittu nykyisenlaista OUV-dokumenttia. Liitteenä on ICOMOSin laatima arvio Vanhasta Raumasta vuodelta 1991, jossa on kohteen kuvaus sekä valintakriteerit.

^{vi} Tämän ja seuraavan kappaleen kursivoitu teksti on vapaa käännös retrospektiivisestä OUV-dokumentista. Dokumentti on liitteenä.

Voimassa olevassa asemakaavassa noin 60 % rakennuksista on suojeltu S-merkinnällä. S-merkinnällä osoitetaan *historiallisesti arvokkaan tai kaupunkikuvan säilymisen kannalta tärkeän rakennuksen rakennusala. Rakennusta ei saa ilman pakottavaa syytä hävittää. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden sekä käyttötarkoituksen muutosten tulee olla sellaisia, että rakennuksen historiallisesti arvokas tai kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy.*

Asemakaavassa noin 10 % rakennuksista on merkitty H-merkinnällä. H-merkinnällä osoitetaan *historiallisen ja kaupunkikuvaan sopeutuvan rakennuksen rakennusala. Rakennuksen säilyttäminen on suotavaa, mutta sen korvaaminen ympäristöön sopeutuvalla uudisrakennuksella on mahdollista. Korjaus- ja muutostöiden sekä käyttötarkoituksen muutosten tulee olla rakennukseen ja ympäristöön soveltuvia.*

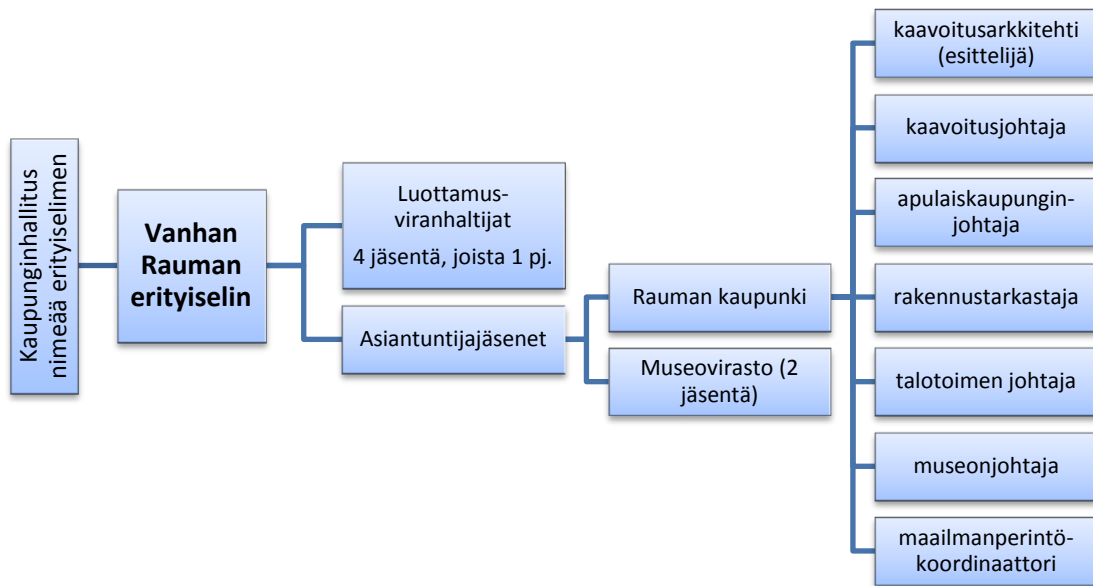
Noin 30 % Vanhan Rauman rakennuksista ei ole minkäänlaista suojelumerkintää asemakaavassa ja ne voidaan korvata miljööseen sopeutuvilla uudisrakennuksilla.

S- ja H-merkinnöillä merkitään yksittäisiä rakennuksia. Lisäksi asemakaavassa on käytetty *erityismääräysmerkintää*, jolla on merkitty lähes kaikki Vanhan Rauman korttelit. Erityismääräyksellä merkityllä korttelialueella on jokaisen rakennuksen tai sen osan purkamisesta tehtävä ympäristölautakunnalle kirjallinen ilmoitus. Hankkeen on sovelluttava katu-, kortteli- ja pihakokonaisuuteen eikä alueen tai sen eri osa-alueiden omaleimaisuutta tai kaupunkikuvaa saa turmella. Vanhan Rauman erityiselimen on annettava lausuntonsa hankkeesta kahdessa kuukaudessa sen pyytämistä lukien.

Käytännössä vanhojen rakennusten purkamista on tapahtunut suhteellisen vähän asemakaavan voimassaolon aikana. Sen sijaan useita rakennuksia, joilla on H-merkintä tai ei minkäänlaista suojelumerkintää, on muutettu voimakkaasti.

Vanhan Rauman erityiselin

Vanhan Rauman asemakaavan toteuttamista on ohjannut Rauman kaupunginhallituksen nimeämä Vanhan Rauman erityiselin vuodesta 1982 alkaen. Kaavamääräysten mukaan erityiselintä on kuultava ennen kuin Vanhan Rauman aluetta koskevat luvat voidaan myöntää tai Vanhan Rauman julkisia alueita koskevat suunnitelmat hyväksyä. Erityiselimen päätehtävä on antaa rakennuslupaviranomaisille lausuntoja Vanhassa Raumassa toteutettavista rakennushankkeista. Erityiselimen varsinaisia jäseniä ovat luottamusviranhaltijat, jonka lisäksi erityiselimessä on useita asiantuntijajäseniä. Museovirasto on nimennyt edustajansa erityiselimeen ja näin asemakaavan erityismääräyksen mukaisesti rakennushankkeista ei tarvitse pyytää erikseen lausuntoa Museovirastolta. Museoviraston lausunto hankkeista on tarpeen, jos erityiselin ei ole yksimielinen. Erityiselin kokoontuu tarpeen mukaan; viime vuosina erityiselin on kokoontunut noin kuusi kertaa vuodessa. Erityiselimen toimikausi on kaksivuotinen.



Kuvio 1. Vanhan Rauman erityiselimen organisaatiokaavio.

Rauman kaupungin **rakennusjärjestys** on tullut voimaan 3.4.2009. Rakennusjärjestys on jaoteltu rakennustoimenpiteisiin sekä maantieteellisiin osa-alueisiin. Vanhan Rauman ja Pohjankadun asemakaava-alueilla säättely on tiukinta. Kyseisillä asemakaava-alueilla vaaditaan toimenpidelupa lähes kaikkeen säädöksen käsittävään rakennustoimintaan. Myös mainoskylttien sijainnista ja koosta sekä osoite- ja kadunnimikylteistä on erikseen säädetty Vanhan Rauman ja Pohjankadun asemakaava-alueiden osalta. Rakennusjärjestyksen määräyksiä on noudatettava, ellei oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa, asemakaavassa tai Suomen rakentamismääräyskokoelmassa ole toisin määrätty.

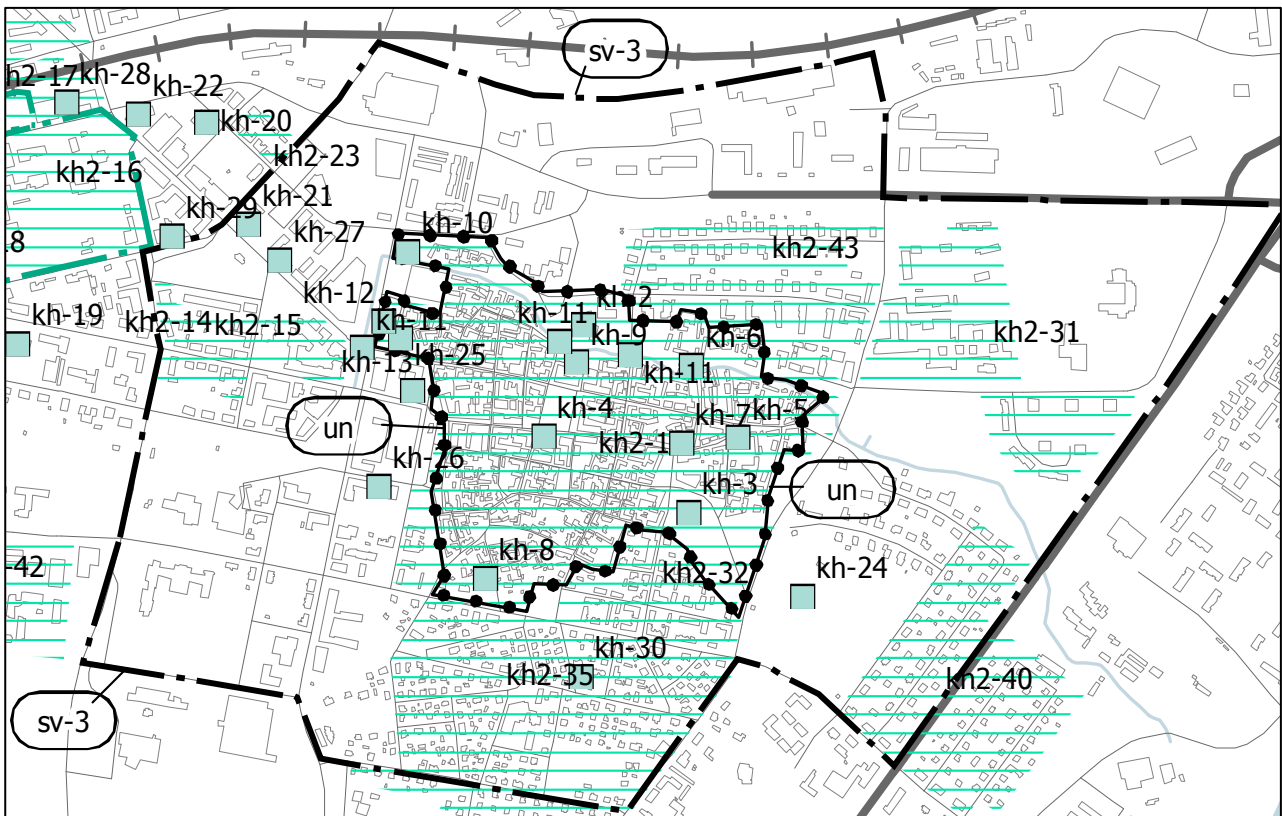
Yleiskaavassa (2003) sekä **keskustan osayleiskaavassa** (2003) Vanha Rauma on merkitty rakennuslainsäädännön nojalla suojeltavaksi alueeksi sekä Unescon maailmanperintökohteeksi. Molempien kaavojen uudistus on vireillä (2015). Vanhaa Raumaa ja suojavyöhykettä koskevan keskustan osayleiskaavan muutoksen tavoitteena suojavyöhykkeellä on muodostaa toiminnallinen ja kaupunkitilallinen ja -kuvallinen turva maailmanperintöalueelle. Osayleiskaavassa on rakennussuojelukohteiksi osoitettu Vanhan Rauman lisäksi useita suojavyöhykkeellä sijaitsevia kiinteistöjä ja kortteleita.

Maakuntakaavassa (2011) Vanha Rauma on merkitty keskustatoimintojen alueeksi, Unescon maailmanperintökohteeksi sekä valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. Pyhän kolminaisuuden kirkon rauniot on merkitty muinaismuistolain nojalla rauhoitetuksi alueeksi. Rauman keskustaajama ja laajempi ympäristö on osoitettu merkittäväksi kulttuuriympäristö- ja maisemamatkailun kehittämisen kohdevyöhykkeeksi. Vanha Raumaa koskevan suojelumääräyksen mukaan *”kohdetta on hoidettava siten, että sen arvot maailmanperintökohteena säilyvät. Kaikista aluetta koskevista rakennussuunnitelmista ja hankkeista tulee Museovirastolle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen”* Vanha Rauma sekä sen suojavyöhykkeellä sijaitsevat Onnelan ja

Nummen asuinalueet ovat myös *valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja ympäristöjä* (RKY 2009).^{vii}

Suojavyöhyke

Jokaisella maailmanperintökohteella pitää olla määriteltynä *suojavyöhyke (buffer zone)*. Sen tarkoituksena on turvata maailmanperintökohteen arvojen säilyminen. Vanhan Rauman suojavyöhykkeen raja on tehty vuonna 2003 ja hyväksytty Unescon maailmanperintökomiteassa vuonna 2009. Kaupungin ydinkeskustan sisältävä suojavyöhyke on 142 hehtaarin laajuinen ja se ulottuu lyhyimmillään 150 metrin päähän ja laajimmillaan 850 metrin päähän Vanhan Rauman reuna-alueilta. Suojavyöhyke on osa Rauman kaupunkikeskustaa ja lähivyöhykettä. Suojavyöhykkeellä sijaitsee hyvin erilaisia toimintoja: mm. pientaloalueita, korkeita kerrostaloja sekä kaupan suuryksiköitä. Suojavyöhykkeen rakennus- ja liikennesuunnitelmissa ja toiminnoissa on otettava huomioon Vanhan Rauman kulttuurihistoriallisen ja kaupunkikuvallisen erityisaseman vaaliminen. Merkittävistä hankkeista on neuvoteltava Museoviraston kanssa. Suojavyöhyke on merkitty osayleiskaavaan, yleiskaavaan ja maakuntakaavaan.



Kuva 2. Satakunnan maakuntakaava 2014 liiteosan kartta. Kartalla on rajattu Vanha Rauma (un) ja sen suojavyöhyke (sv-3). Kh-merkinnoilla osoitetaan maakunnallisesti merkittävät kohteet ja kh2-merkinnoilla yli 10 hehtaarin laajuiset maakunnallisesti merkittävät kohteet.

^{vii} RKY on Museoviraston laatima inventointi, joka on valtioneuvoston päätöksellä 2009 otettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoituksiksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta. Valtakunnalliseen inventointiin valitut kohteet antavat alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyypeittäin monipuolisen kokonaiskuvan Suomen rakennetun ympäristön historiasta ja kehityksestä. (Museovirasto 2009. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut ympäristöt. Saatavissa osoitteesta: www.rky.fi)

Arkeologia ja muinaisjäännökset

Rauman ainoat jäljellä olevat keskiaikaiset rakennukset ovat Pyhän Ristin kirkko sekä Pyhän Kolminaisuuden kirkon rauniot. Kaupungin vanhimmat kerrostumat ovat näkymättömissä, maan sisällä. Kerrostumat ovat arvokas osa maailmanperintökohteen kulttuuriympäristöä ja tärkeä historiallinen tietolähde, jota voidaan tutkia arkeologisin kaivauksin. Arkeologian keinoin voidaan selvittää monia kaupunkien asutushistoriaan liittyviä asioita, joista ei ole muuten mahdollista saada tietoa. Maakerrostumissa on säilynyt erilaisia rakennusjäännöksiä, esineitä ja muuta materiaalia, jotka kertovat kaupungin ja sen asukkaiden historiasta.

Kaupunkien vanhat kulttuurikerrokset rakennusjäännöksineen ja esineineen ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä, jotka *muinaismuistolaki* (295/1963) rauhoittaa ilman erillistä päätöstä. Muinaisjäännöksiin ei saa kajota ilman lain nojalla annettua lupaa esimerkiksi kaivamalla, peittämällä, vahingoittamalla tai poistamalla niitä, vaikka jäännös sijaitisi omalla maalla. Myös maasta löytyneet yli sadan vuoden ikäiset irtaimet muinaisesineet tulee toimittaa Museovirastoon tai Rauman museoon. Kaikista maankäytön toimenpiteistä tulee pyytää Museoviraston lausunto.

Viimeisen viidentoista vuoden aikana Vanhassa Raumassa on tehty paljon arkeologisia kaivauksia ja saatu arvokasta lisätietoa asutushistoriasta. Museovirasto on luokitellut Vanhan Rauman muinaisjäännösalueen kolmeen luokkaan^{viii} ja laatinut ohjeistuksen yksityisillä tonteilla tapahtuviin kaivutöihin Rauman kaupunkiarkeologisella muinaisjäännösalueella. Ohjetta päivitetään säännöllisesti ja se löytyy Museoviraston verkkosivuilta.

Pyhän Kolminaisuuden kirkon rauniot

Pyhän Kolminaisuuden kirkon raunioiden muinaismuistoalueen ja sen lähialueiden maankäyttöä, rakentamista ja hoitoa suunniteltaessa on kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi otettava huomioon muinaisjäännösten suoja-alue, maisemallinen sijainti ja mahdollinen liittyminen arvokkaisiin maisema-alueisiin tai kulttuuriympäristöihin. Kaikista aluetta koskevista suunnitelmista tulee Museovirastolle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Pyhän Kolminaisuuden kirkon rauniot, hauta-alue ja ympäröivä puisto sisältää kaupunkikuva-arvojen lisäksi paljon kulttuurihistoriaa. Kohteeseen on tarkoitus laatia kunnostamissuunnitelma. Alueen kunnostamisen tavoitteena on raunion säilyvyyden tukeminen ja kohteen kulttuurihistorian esittely.

Uhkatekijät

Maailmanperintökomitealle tehdyssä kausiraportoinnissa^{ix} (2013) on arvioitu Vanhaa Raumaa kohtaaviksi ajankohtaisiksi uhkiksi liikenteen vaikutukset, tuholaiset ja mikro-organismit sekä tulipalot. Potentiaalisia uhkia ovat asumiseen ja kaupankäyntiin liittyvä kehitys sekä energiaratkaisut. Suurin osa ajankohtaisista uhkista tulee maailmanperintökohteen sisäpuolelta ja potentiaalisista uhkista suurin osa tulee alueen ulkopuolelta. Oleellista uhkien tunnistamisessa on uhkien vaka-

^{viii} Luokat ovat: 1.todennäköisesti säilynyt ja tutkimuksellisesti erityisen mielenkiintoinen alue, 2.luultavasti ainakin osittain säilynyt ja tutkimuksellisesti mielenkiintoinen alue, sekä 3.tuhoutunut alue. Kartta rajatusta alueesta luokitte-
luineen on liitteenä.

^{ix} Joka kuudes vuosi jäsenvaltiot vastaavat kausiraportointiin (*Periodic Reporting*).

vuoden ja ajankohtaisuuden tiedostaminen. Edellä mainittujen uhkien lisäksi on tunnistettavissa useita muita uhkia.

Voimassa oleva asemakaava mahdollistaa voimakkaidenkin muutosten tekemisen suojelluille rakennuksille sekä suojelemattomien rakennusten purkamisen. Laajamittaiset muutokset sekä rakennusten purkaminen hävittävät historiallisesti arvokkaita kerroksia sekä uhkaavat kohteen eheyttä ja autenttisuutta. Vanhan Rauman erityiselin on onnistunut tulkitsemaan kaavaa maailmanperintöarvot säilyttäen, mutta juridisesti tähän sisältyy suuria haasteita. Esimerkiksi ullakkorakentaminen on osoittautunut ongelmalliseksi. Asemakaava sallii ullakkotilojen sisustamisen, jonka tarkoituksena saada asukkaiden käyttöön lisää asuinpinta-alaa. Kuitenkin joissain vireille tulleissa rakennushakkeissa on haluttu rakentaa kokonaan uusia huoneistoja ullakkotiloihin.

Suojelumerkintä ei takaa rakennuksen säilymistä, vaan rakennusten säilyminen edellyttää jatkuvaa käyttöä ja kunnossapitoa. Monia asemakaavassa suojeltua piha- ja talousrakennuksia uhkaa hoidtamattomuus.

Vanhan Rauman elävyyden haasteena on vetovoimaisuuden säilyttäminen neljänä vuodenaikana. Vetovoimaisuus edellyttää monipuolisia kaupallisia palveluita, kulttuuritapahtumia sekä matkailupalveluita.

Elävä kaupunkikeskusta on osa maailmanperintöarvoja. Oleellinen osa elävyydestä muodostuu Vanhassa Raumassa toimivista liikeyrityksistä. Vanhan Rauman yrityksiin vaikuttaa ympärillä tapahtuva kehitys. Suojavyöhykkeelle, aivan Vanhan Rauman viereen, on kaavoitettu liiketontteja uutta kauppakeskusta varten. Kauppakeskuksen valmistuttua sillä tulee olemaan vaikutuksia koko Rauman palvelurakenteeseen ja kilpailutilanteeseen. Yritysten aukioloajat^x asettavat haasteen vaativassa kilpailutilanteessa. Nähtävillä oleva verkkokaupan kasvu vaikuttaa voimakkaasti myös Vanhan Rauman liikkeisiin. Laajimmillaan Vanhaan Raumaa vaikuttaa globaalin talouden tendenssit. Jos Vanhan Rauman yritysten toimintaedellytykset heikkenevät, on uhkana maailmanperintöarvojen heikkeneminen. Yhtenä riskinä on liikehuoneiden muuttaminen asuinkäyttöön, johon vaikuttaa myös asuntojen arvon nousu. Tällainen kehitys heikentäisi kohteen autenttisuutta.

Asukkailla on merkittävä rooli Vanhan Rauman elävyyden ylläpitämisessä. Uhkana on ikärakenteen yksipuolistuminen ja aktiivisten asukkaiden väheneminen. Lisäksi uusien asukkaiden tavoittaminen on haasteellista.

Osallisten yhteistyön uhkana ovat tavoitettavuus, konfliktitilanteet ja epäluottamus toisiaan kohtaan. Muodollisesti järjestäytyneet osalliset on helpointa tavoittaa ja monet heistä ovat edustettuina Vanhan Rauman hoitokunnassa ja kaupungin organisoimissa työryhmissä. Yhdistystoimintaan osallistumattomien asukkaiden, yrittäjien, vierailijoiden ym. tavoittaminen on kuitenkin haasteellista. Vakiintunut osallistumisen foorumi puuttuu mm. asukkaiden osalta. Osallisilla on erilaisia näkemyksiä maailmanperintökohteen hoitamisesta ja osallisten intressien yhteensovittaminen on välillä haasteellista. Maailmanperintöarvojen ymmärtäminen ei ole itsestään selvää, edes kaupunkiorganisaatiossa.

Pysyväksi haasteeksi ovat osoittautuneet erilaiset tulkinnat Vanhan Rauman suojavyöhykkeen merkityksestä. Kaavamääräysten mukaan suojavyöhykkeelle sijoittuvista merkittävistä hankkeista

^x Kauppojen aukioloajat vapautuivat 1.1.2016 vanhan aukiololain kumoamisen myötä.

on neuvoteltava Museoviraston kanssa, mutta neuvottelut eivät ole aina johtaneet yhteisymmärrykseen. Äärimmillään osallisten näkemyksiä selvittää oikeusteitse, joka on omiaan lisäämään epäluottamusta osallisten kesken. Suojavyöhykkeen tulkinta hankekohtaisesti on raskas prosessi eikä sen alkuperäinen tehtävä – maailmanperintökohteen turvaaminen – toteudu nykyisellään tarkoituksenmukaisesti.

Korjausrakentamisen haasteena on ymmärtää korjaamisen oikea ajoitus, arvokkaan patinan ja rakennusvaurion ero, uuden tekniikan sopeuttamiskeinot kaupunkikuvassa sekä täydennysrakentamisen, uusien rakennuspintojen ja ulkotilakoristeiden vaikutukset vanhan ympäristön havaitsemiseen ja kokemiseen. Korjausrakentamisessa tarvitaan vanhan rakennuskannan rakennusteknistä ymmärrystä. Uhkana on ylikorjaaminen, sopimattomien materiaalien käyttö sekä aitojen rakenteiden ja rakennusosien hävittäminen. Nämä kaikki vähentävät kohteen autenttisuutta.

Korjausrakentamisen haastetta lisää neuvonnan, pätevien suunnittelijoiden ja tekijöiden puute sekä vanhentuneeksi katsottava asemakaava. Rauman kaupungin korjausneuvonta on toteutettu vuodesta 2014 alkaen jaetun vastuualueen konseptina, jonka käyttöönottoon on liittynyt useita haasteita, mm. tiedonkulku eri viranomaisten välillä. Oikea tieto ei ole myöskään aina tavoittanut kiinteistönomistajia. Rakennushankkeissa ei aina käytetä maailmanperintökohteen luonnetta ymmärtäviä suunnittelijoita ja toisaalta pätevistä suunnittelijoista on myös pulaa. Vanhan Rauman maailmanperinnön vaaliminen edellyttää erityisrahoitusta kaikille vastuutahoille. Rahoituksen ehtyminen on vakava uhkakuva, joka piiryy julkisen talouden näkymistä.

Autoliikenne lisää ilman epäpuhtauksia ja liikenteen aiheuttama tärinä vaurioittaa talojen perustuksia. Vilkkaasti liikennöidyt kadut ovat muodostaneet turvallisuusongelmia ja huoltoliikenteen sovittaminen kapeille kaduille on hankalaa. Katupäälylysteitä on uusittu voimakkaasti 2000-luvulta alkaen. Voimassa olevan asemakaavan mukaan Vanhassa Raumassa on käytettävä Vanhan Rauman historialliseen kaupunkikuvaan soveltuvia katupäälylysteitä^{xi}, mutta määräys on osoittautunut varsin tulkinnanvaraiseksi. Uhkana on maailmanperintökohteen luonteelle sopimattomien materiaalien käyttö.

Luonnon monimuotoisuutta heikentävät tulokaslajit ja perinnekasvillisuuden häviäminen sekä Raumanjoen saastuminen. Voimassa olevissa kaavoissa ei ole määräyksiä pihoista ja niiden kasvilisuudesta, mikä muodostaa uhan perinnekasvien säilymiselle. Raumanjoen taimenkannat ovat viime vuosina elpyneet joen kunnostustoimien ansiosta, mutta jokeen kohdistuu edelleen kuormitusta. Esimerkiksi porauskaivojen lietteitä on välillä valunut jokeen.

Tulipalot ovat olleet puukaupungille vakavin uhka ja ne saavat aikaan peruuttamattomia vahinkoja. Useimmiten tulipalojen syynä on ihmisten huolimattomuus. Paloturvallisuuden kehittyessä, todennäköisyys laajojen tulipalojen syttymiselle on onneksi pieni.

Ilmastonmuutos merkinnee lämpötilan pitkäaikaisten keskiarvojen kohoamista. Tällöin Vanhassa Raumassa erityinen uhka on talvisateen sataminen vetenä eikä lumena. Ilmiö aiheuttaa pitkäkestoista kosteutta rakennusten ulkorakenteissa ja maaperässä. Ilmastonmuutoksen aiheuttamista sään ääri-ilmiöistä, rankkasateilla on merkitystä myös Vanhassa Raumassa. Sen sijaan meren pinnan kohoamisen ristiriitaisista arvioista vain suurinta nousua ennustavat voivat merkitä riskiä

^{xi} Asemakaavassa kp¹-merkintä.

Vanhalle Raumalle. Puurakenteille haitalliset sienet ja hyönteiset ovat lämpenemisen ja kosteuden kasvun hyötyjiä. Usein toistuvat jäätymiset ja sulamiset lisäävät tiili- ja betonirakenteiden rapautumista. Ilmastonmuutos on myös lyhentänyt merkittävästi julkisivumaalauksen kestoikää. Kulttuuriympäristössä voi uhkana olla myös ilmastonmuutoksen torjumisen toimenpiteet. Uudet energiantuotanto- ja energiansäästöratkaisut saattavat aiheuttaa vaurioita rakenteissa ja kaupunkikuvassa.

TOIMIJOIDEN JA OSALLISTEN ESITTELY

Rauman kaupunki maailmanperintökohteen toimijana

Rauman kaupunkiorganisaatiossa on tällä hetkellä voimassa virastojakoon perustuva organisaatiomalli, joka on muuttumassa. Vanhan Rauman työssä ratkaisevaa on kaupunkiorganisaatiossa oleva asiantuntijuus. Asiantuntijatahoja ja käytännön työn toteuttajia ovat elinkeinotoimi, kunnallistekninen suunnittelu ja toteutus, julkisten rakennusten ylläpito, museotoiminta, kulttuuri- ja vapaa-aikatoiminta, matkailu sekä kaavoitus ja rakennusvalvonta. Kaupunki ohjaa ja säätelee kaikkien Vanhan Rauman kiinteistöjen korjaus- ja rakentamistoimenpiteitä maankäyttö- ja rakennuslain puitteissa. *Rauman kaupunki vastaa Vanhan Rauman erityiselimen ja Vanhan Rauman hoitokunnan toiminnasta.* Rauman kaupunki myös omistaa 35 rakennusta Vanhassa Raumassa.

Maailmanperinnön ohjaus- ja kehittämisresurssit sijoittuvat merkittävältä osalta Rauman kaupungin kaavoitusyksikköön. Täysipäiväisesti maailmanperintötyötä tekee maailmanperintökoordinaattori ja LiviHeri^{xii}-projektipäällikkö. Maailmanperintökoordinaattorin tehtävänä on mm. ylläpitää kohteiden hoito- ja käyttösuunnitelmia, toimia yhteyshenkilönä ja asiantuntijana kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa ja yhdistyksissä sekä hyödyntää erilaisia rahoituslähteitä.

Maailmanperintökohteen hoidossa tärkeää on asiantunteva korjausneuvonta. Korjausneuvonta on paitsi neuvojen jakamista myös suunnitteluohjausta, avustusta rahoituksen hakemisessa sekä viranomaispäätösten valmistelua. Rauman kaupungin palveluihin kuuluu Vanhan Rauman kiinteistönomistajille tarjottava maksuton korjausneuvonta. Korjausneuvonnan resurssit sijoittuvat kaavoitusyksikköön ja rakennusvalvontaan. Kaavoitusarkkitehdit vastaavat Vanhan Rauman suunnittelun ohjauksesta, Vanhan Rauman erityiselimen toiminnasta, maailmanperintöavustusten neuvonnasta ja valvonnasta sekä yleisestä korjausneuvonnasta. Lisäksi korjausneuvontaa on saatavilla rakennusvalvonnan tarkastusinsinööriltä, jonka osaamisalaa ovat lupa-asiat sekä rakenteet.

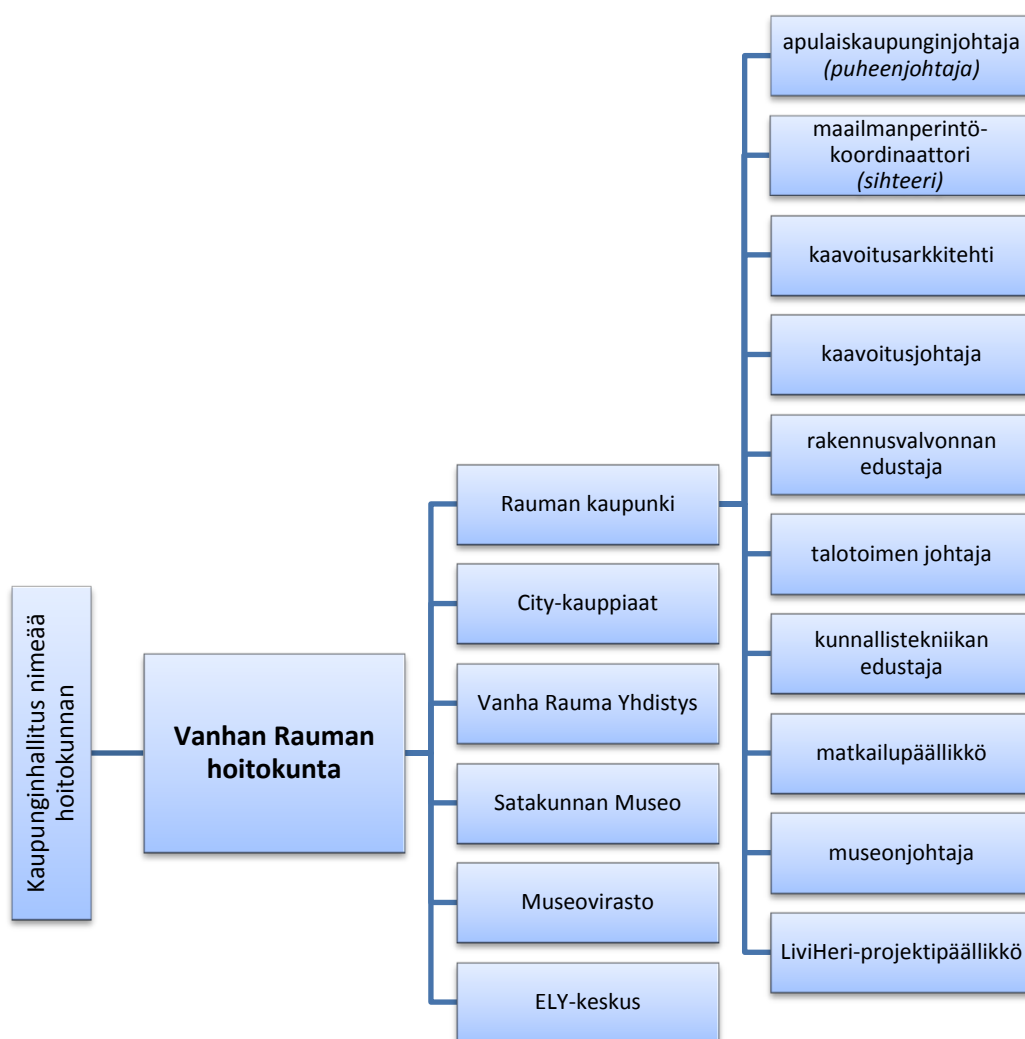
Rauman kaupunki ylläpitää 1995 perustettua *Vanhan Rauman korjausrakentamiskeskus Tamme-
laa*. Pysyvään toimintaan kuuluu vanhojen rakennusosien varaosapankin hoitaminen, näyttelytoiminta, koulutus ja neuvonta sekä erilaiset tapahtumat. Keskellä Vanhaa Raumaa toimivalla Tamme-
melalla on jatkuva yhteys kiinteistönomistajiin ja korjaajiin, liiketoiminnan harjoittajiin, asukkaisiin ja näiden yhteisöihin sekä kulttuuriympäristötoimijoihin.

Rauman museolla on merkittävä rooli dokumentoinnissa, tutkimuksessa, näyttelyiden järjestämisessä ja vanhojen kiinteistöjen esittelyssä. Vanhassa Raumassa museokäytössä on Vanha Raati-
huone, laivanvarustajan koti Marela sekä merimiehen koti Kirsti. Rauman kaupungin *matkailu-
neuvonta* sijaitsee palvelupiste Pyrrmannissa. Se tarjoaa kattavasti tietoa kaupungista, käyntikoh-
teista, matkailupalveluista ja tapahtumista Raumalla. Matkailuneuvonta välittää Rauman oppaat
ry:n opaspalveluita. Kesäaikana Rauman kaupungin matkailuneuvonnan toimipiste sijaitsee Van-
halla Raatihuoneella ja Rauman Museon toimintaa ja toimipisteitä on kehitetty matkailupalveluja
tarjoaviksi.

^{xii} LiviHeri on kestävän matkailun kehittämishanke, josta kerrotaan enemmän strategisten kehittämistavoitteiden yhteydessä.

Vanhan Rauman hoitokunta

Vanhan Rauman hoitotyön tärkeimmät toimijat ovat Rauman kaupunki, kiinteistönomistajat, asukkaat ja yrittäjät. Rauman kaupungin ulkopuolella toimii useita tärkeitä viranomaisia, jotka ovat asiantuntijoina ja lausunnonantajina Vanhan Rauman asioissa. Merkittävimmät viranomaiset ovat ELY-keskus, Museovirasto ja Satakunnan Museo. Vanhan Rauman hoitotyön koordinoimiseksi on nimitetty Vanhan Rauman hoitokunta, jossa on keskeisten osallisten edustus. Vanhan Rauman hoitokunnan ensisijainen tehtävä on Vanhan Rauman hoito- ja käyttösuunnitelman laadinta, päivittäminen ja seuranta. Hoitokunnan toimenkuvaan kuuluu myös seminaarien järjestäminen ja tarpeen mukaan lausuntojen valmistelu maailmanperintöasioista mm. valtionhallinnon suuntaan. Hoitokunnan toimikausi on kaksivuotinen. Hoitokunnan puheenjohtajana toimii Rauman kaupungin apulaiskaupunginjohtaja ja sihteerinä maailmanperintökoordinaattori.



Kuvio 2. Vanhan Rauman hoitokunnan organisaatiokaavio.

Valtion toimijat

Museovirasto on aineellisen kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön asiantuntija, joka vastaa Vanhassa Raumassa maankäytön suunnittelun ja korjausrakentamisen osalta arkeologista kulttuuriperintöä, rakennusperintöä ja kulttuurimaisemaa koskevasta viranomaistoiminnasta. Maailmanperintösopimuksen toteuttamisen päävastuu Suomessa on kulttuuriperintökohteiden osalta opetus- ja kulttuuriministeriöllä, joka on delegoinut maailmanperintötoimintaan liittyvän asiantuntijatyön Museovirastolle. Museovirastossa on maailmanperintötyötä koordinoiva virkamies. Lisäksi Museovirastolla on edustajat Suomen maailmanperintökohteiden hoitokunnissa ja Raumalla myös Vanhan Rauman erityiselimessä. Museoviraston kautta myönnetään opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksia maailmanperintökohteiden hoitoon. Museovirasto myös valvoo avustusten käyttöä. Vanhan Rauman kiinteistönomistajat ovat voineet hakea Museoviraston *maailmanperintöavustuksia* vuodesta 2004 alkaen kiinteistöjen korjaus- ja entistämistöihin. Yleensä avustus on noin 1/3 hankkeen hyväksytyistä kokonaiskustannuksista. Avustusten määrä vaihtelee, mutta viime vuosina Vanhaan Raumaan on myönnetty noin 170 000 € maailmanperintöavustuksia vuodessa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset hoitavat valtionhallinnon alueellisia toimeenpano- ja kehittämistehtäviä Suomessa. Satakunnan ELY-keskus on ns. yhden vastualueen ELY-keskus, joka hoitaa elinkeinot, työvoima ja osaaminen -tehtäviä. Satakunnan alueella ympäristö- ja luonnonvara- sekä liikennetehtäviä hoitaa Varsinais-Suomen ELY-keskus. ELY-keskus edistää ja ohjaa kunnan alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen järjestämistä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on erityisesti valvottava, että kaavoituksessa, rakentamisessa ja muussa alueiden käytössä otetaan huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet^{xiii}, muut alueiden käyttöä ja rakentamista koskevat tavoitteet sekä kaavoitusasioiden ja rakennustoimen hoitoa koskevat säännökset. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen tehtäviin kuuluu myös kulttuuriympäristön hoito.

Alueelliset toimijat

Satakunnan Museo

Maankäyttö- ja rakennuslain sekä rakennusperinnön suojelemista koskevan lain mukaisesti rakennusperinnön hoitoon liittyvät asiantuntijatehtävät kuuluvat Museovirastolle. Satakunnan maakunnassa näiden tehtävien hoito on yhteistyösopimuksella siirretty suurimmaksi osaksi Satakunnan Museon vastuulle museon toimialueella. Satakunnan Museo antaa lausuntoja mm. kaavaluonnoksista ja -ehdotuksista. Satakunnan Museo ottaa kantaa toimialueensa kunnissa rakennusten purku- ja muutoshankkeisiin sekä uudisrakentamiseen kulttuuriympäristössä. Lisäksi Museo on osallisena myös merkittävässä restaurointihankkeissa ja neuvoo yleisöä korjauskysymyksissä. Tehtävien delegointi ei koske kuitenkaan Vanhaa Raumaa sen maailmanperintöaseman vuoksi. Tästä poikkeuksen tekee korjausneuvonta Vanhan Rauman kiinteistöillä, mihin tehtävään ainakin toistaiseksi osallistuu Satakunnan Museon rakennuskonservattori.

^{xiii} Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet konkretisoituvat maakuntien ja kuntien suunnitelmissa sekä kaavoitus- päätöksissä. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat valtioneuvoston hyväksymiä tavoitteita valtakunnallisesti merkittävistä alueidenkäyttökysymyksistä. Erityisesti Vanhan Rauman kannalta tärkeä tavoite on valtakunnallisesti merkittävien kulttuuri- ja luonnonperinnön arvojen säilymisen varmistaminen.

Satakuntaliitto on maakuntatasoinen kuntayhtymä, jonka toiseksi suurin jäsen on Rauman kaupunki. Toiminta perustuu kuntalakiin, alueiden kehittämislakiin, maankäyttö- ja rakennuslakiin sekä maakuntajakolakiin. Satakuntaliitto laatii maakuntasuunnitelman ja -ohjelman, vuosittaisen toimeenpanosuunnitelman sekä maakuntakaavan. Satakuntaliitto antaa lausuntoja toimialueensa merkittävistä maankäytön hankkeista.

Satakunnan pelastuslaitoksella on ratkaiseva rooli Vanhan Rauman paloturvallisuuden kannalta. Hälytystehtävien lisäksi pelastuslaitos tekee mm. palotarkastuksia ja antaa paloturvallisuuskoulutusta. Pelastuslausunto toimii lausunnonantajana mm. rakennusvalvonnan suuntaan merkittävässä rakennushankkeissa.

Paikalliset toimijat

Vanhassa Raumassa asuu yhteensä noin **700 asukasta**, joista suurin osa omistaa asuinkiinteistönsä. Vanhan Rauman asukkaat eivät eroa iän, sosio-ekonomisen aseman tai tulojen suhteen merkittävästi koko kaupungin väestöstä. Korkea-asteen koulutettujen osuus Vanhan Rauman väestöstä on suurempi verrattuna koko kaupungin väestöön. Vanhassa Raumassa toimii noin **155 kauppaa tai palveluelinkeinoa harjoittavaa yritystä**, joista reilu neljännes omistaa liikekiinteistönsä. Yritysten huoneistoneliöiden mediaani on 100 m². Puolet kaikista Vanhan Rauman yrityksistä edustaa kaupan alaa (erikoiskauppa, muotikauppa) ja toinen puoli palvelualaa (mm. kampaamot, ravitsemuspalvelut). Vanhan Rauman kaikkien yritysten yhteenlaskettu pinta-ala on 19 400 m² ja yrityksissä **työskentelee yhteensä 635 henkilöä**.

Vanhassa Raumassa käy **vuosittain noin 500 000 vierailijaa** ja Rauman hotelleissa on noin 100 000 yöpymistä vuodessa. Vanhan Rauman ja koko kaupungin suurin tapahtuma on Pitsiviikko, jossa on noin 50 000 kävijää vuodessa. Pitsiviikko on laaja-alainen kaupunkifestivaali, jossa raumalainen pitsiperinne yhdistyy musiikkiesityksiin, performansseihin ja markkinatunnelmaan. Pitsiviikon suurin yksittäinen tapahtuma on Mustan Pitsin Yö. Rauman museokohteissa käy noin 35 000 vierailijaa vuodessa.

Vanha Rauma Yhdistys on perustettu vuonna 1974. ”Sääntöjen mukaan yhdistyksen tarkoitus on toimia elävänä ja kokonaisena säilyneen Vanhan Rauman ja sen rakennushistoriallisten arvojen vaalijana. Tarkoitustaan toteuttaakseen yhdistys pyrkii edistämään Vanhan Rauman säilymiselle myönteistä ajattelutapaa, tekee aloitteita ja antaa pyydettäessä lausuntoja Vanhaa Raumaa koskeissa asioissa, opastaa rakennusten kunnostuksessa tarvittavan tiedon hankkimisessa sekä pyrkii ottamaan talteen purettavaksi tulevista taloista rakennusosia ja luovuttamaan enintään omakustannushintaan niitä Vanhan Rauman rakennusten kunnostajille.” Vanha Rauma Yhdistys toimii myös Vanhan Rauman asukkaiden edustajana ja edunvalvojana. Yhdistys järjestää, näyttelyitä, luentoja ja kävelykierroksia Vanhassa Raumassa. Tunnetuimpia tapahtumia on *Pitsiviikon avoimet pihat ja pihakirppikset* -tapahtuma.

Rauman Yrittäjien hallinnon alla toimiva **Rauman City-kauppiaat** on vuodesta 2002 lähtien vastaanottanut Rauman kaupallisen keskustan kehittämisestä. City-kauppiaiden toimintaa ohjaa keskustan alueen yrittäjistä koostuva kaupan toimikunta. Toiminnan tarkoituksena on koota yhteen keskustan yrittäjät ylläpitämään ja kehittämään yhdessä Rauman keskustan elävyyttä. City-kauppiaat toimii keskustassa toimivien yritysten ja päättäjien välisenä linkkinä ja kehittää yritysten välistä yhteistyötä. Toiminnan eräänä keskeisenä muotona on tapahtumien järjestäminen koko keskustan

alueella. Toimintaa on alusta asti vetänyt Rauman Yrittäjien palkkaama toimihenkilö. City-kauppiaiden slogan on ”Rakastunut Raumaan”. Rauman yrittäjillä on ollut voimassa kesästä 2006 alkaen Rauman kaupungin kanssa yhteistoimintasopimus. Sopimuksessa on siirretty perinteisesti kaupungille kuuluvia tehtäviä Rauman Yrittäjille/City-kauppiaille. Sopimus kattaa Vanhan Rauman osalta yleiset katu- ja jalkakäytävät sekä puistoalueet. Sopimusalueella Rauman Yrittäjillä on oikeus järjestää tapahtumia, vuokrata alueita liiketoimintojen ylläpitämiseksi, myöntää alueenkäyttölupia muille tapahtumajärjestäjille, vuokrata mainospaikkoja sekä vuokrata myyntipaikkoja.

Vanha Rauma Säätiö on Rauman kaupungin ja kuuden yhdistyksen vuonna 1976 perustama säätiö, jonka tehtävänä on toimia ”Rauman vanhan kaupunginosan kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja sen omaperäisen miljöönsä säilyttämiseksi”. Säätiöltä voi hakea matalakorkoista lainaa entisöinti- ja kunnostustoimenpiteisiin. Säätiö avustaa Vanhan Rauman porttien kunnostamista ja uusien porttien rakentamista, joiden rakentamiskustannuksiin säätiö on myöntänyt 30 % avustusta. Säätiön rahoituksen avulla Vanhaan Raumaan on rakennettu 140 porttia.

Rauman oppaat ry:n toimijat ovat auktorisoituja Opasliiton koulutuksen saaneita matkailuoppaita. Rauman oppaiden vakituiseen tuotevalikoimaan kuuluu Vanhan Rauman kävelykierros, lisäksi valikoimaan kuuluu myös muita teemallisia kierroksia.

Rauman seurakunta on merkittävä maanomistaja Vanhassa Raumassa. Seurakunnan omistuksessa on Pyhän Ristin kirkon ja Pyhän kolminaisuuden kirkon raunioiden lisäksi Kuapplan kiinteistö Vanhassa Raumassa sekä seurakuntatalo ja virastotalo Vanhan Rauman suojavyöhykkeellä.

Vanhan Rauman liikekeskusyhdistys toimii Vanhan Rauman liikekiinteistöjen omistajien edunvalvojana. Yhdistys teki mm. aloitteen 2000-luvun puolivälissä Vanhan Rauman pihaprojektista, jossa kehitettiin liiketoimintaa korttelin sisäpihoilla.

Korkeakoulut ja oppilaitokset

Vanha Rauma on monien oppilaitosten ekskursio-, opetus- ja tutkimuskohteena. Korkeakoulutuksella Rauman kaupunki tekee yhteistyötä erityisesti **Turun yliopiston** opettajankoulutuksen (Rauma) sekä kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelman (Pori) kanssa. Tiivistä yhteistyötä harjoitetaan myös **Aalto-yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston** arkkitehtuurin koulutusohjelmien sekä **Satakunnan ammattikorkeakoulun** kanssa. Toisen asteen oppilaitokset, kuten **Winnova** ja **Sataedu**, ovat osallistuneet korjausrakentamiseen Vanhassa Raumassa.

Maailmanperintökohteiden yhteistyöverkostot

Suomen maailmanperintökohteiden yhteistyöfoorumeina toimivat *ICOMOS* Suomen osaston *maailmanperintötyöryhmä* sekä epävirallinen, rotaatioperiaatteella toimiva maailmanperintökohteiden vuositapaaminen. ICOMOS Suomen osaston tarkoituksena on edistää kulttuurihistoriallisesti huomattavien muistomerkkien ja alueiden tutkimusta, suojelua ja restaurointia alan kansainväliseen yhteistyöhön liittyen.

Kansainvälistä yhteistyötä Vanhan Rauman maailmanperintökohteella on etenkin pohjoismaisten maailmanperintökohteiden, kuten Visbyn, kanssa. Lisäksi yhteistyötä harjoitetaan latvialaisen *Kul-*

digan kaupungin kanssa, joka on lisätty vuonna 2011 Unescon maailmanperintökohteiden ehdokaslistalle.

The Nordic World Heritage Network on perustettu Museoviraston ja Ruotsin Riksentikvarieämbetetin aloitteesta vuonna 1995. Verkosto toimii pohjoismaiden maailmanperintökohteiden epävirallisena yhteistyöfoorumina. Verkosto on järjestänyt konferensseja lähes vuosittain. Kohde-ryhmänä on erityisesti maailmanperintökohteissa toimivat virkamiehet ja luottamushenkilöt. Rauman kaupunki isännöi vuoden 2017 pohjoismaista maailmanperintökonferenssia.

The Organization of World Heritage Cities (OWHC) on kaikkien maailmanperintökaupunkien yhteistyöfoorumi, joka järjestää säännöllisesti mm. konferensseja maailmanperintökaupunkien valokuvauskilpailuja. Rauma kuuluu yhteistyöfoorumin Luoteis-Euroopan ja Pohjois-Amerikan sihteeristön toimialueelle, jonka toimisto on Saksan Regensburgissa.

Vanhan Rauman Taitajat

Rauman kaupunki on käynnistänyt vuoden 2014 lopulla *Vanhan Rauman Taitajat* yhteistyön. Taitajista rakennetaan laaja yritysverkosto, jossa korjausrakentamisen parissa toimivat yritykset pääsevät osaksi korjausrakentamiskeskus Tammelassa ylläpidettävää tuotekansiota. Yhteistyöyritykset sitoutuvat Vanhan Rauman säilyttävän asemakaavan noudattamiseen, sekä asemakaavasta säädettyssä järjestyksessä myönnettyjen poikkeusten noudattamiseen. Yritykset sitoutuvat osallistumaan Vanhan Rauman rakentamisohjaukseen ja vuorovaikutukseen Rauman kaupungin ja kulttuuriympäristöviranomaisten kanssa. Yritykset ylläpitävät perehtyneisyyttään perinteisten korjausrakentamismateriaalien tuntemuksen ja käytön osalta nykypäivän korjausrakentamisessa. Vanhan Rauman Taitajien palveluista on koottu tuotekansio, joka on nähtävillä Tammelassa ja myöhemmin kaupungin verkkosivuilla. Vanhan Rauman Taitajat esittelevät toimintaansa säännöllisesti Tammelassa ja taitajien työmaita dokumentoidaan Vanhassa Raumassa osana korjausrakentamisneuvontaa.

VANHAN RAUMAN VISIO

Hoito- ja käyttösuunnitelman ylimmällä tasolla on visio, jonka saavuttamiseksi on määritelty strategiset kehittämistavoitteet. Vision tarkoituksena on osoittaa Vanhan Rauman maailmanperintökohteen tavoitetilä vuonna 2025. Visio pohjautuu Vanhan Rauman luontaisiin vahvuuksiin elävänä ja esimerkillisesti hoidettuna kaupunginosana, jossa Rauman kaupungilla on hyvin toimivaa yhteistyötä paikallisten asukkaiden ja yrittäjien kanssa. Kansainvälinen arvostus pohjautuu maailmanperintöstatukseen ja sen hyödyntämiseen mm. matkailussa.

Vanhan Rauman visio 2025

”Vanha Rauma on elävä, kansainvälisesti arvostettu ja esimerkillisesti hoidettu maailmanperintökohde, jossa Rauman kaupunki toimii hyvässä yhteistyössä asukkaiden, yrittäjien ja muiden osallisten kanssa.”

Esimerkillisesti hoidettu kulttuuriympäristö

Vanhan Rauman kulttuuriympäristö muodostuu rakennetusta ympäristöstä, luonnonympäristöstä sekä arkeologisesta perinnöstä. Pihat, puistot ja luonto ovat arvokas osa Vanhan Rauman kulttuuriympäristöä. Vanhan Rauman kulttuuriympäristön oikeudellinen suojelu perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin. Lain työvälineiden lisäksi rakennusperinnön säilyttäminen edellyttää tietoa rakennusten arvokkaista ominaisuuksista ja vanhoista työmenetelmistä sekä kiinteistönomistajien ja -korjaajien valmiutta hyödyntää tätä tietoa. Nähtävissä olevaan kulttuuriperintöön liittyy alueen ja kiinteistöjen sosiaalishistoria sekä arkeologiset arvot, joiden huomioon ottaminen myös kuuluu rakentamiseen ja korjaamiseen.

Elävä Vanha Rauma ja hyvin toimiva yhteistyö osallisten kesken

Vanha Rauma on elävä ja arvostettu kaupunginosa. Elävän Vanhan Rauman luovat ihmiset: asukkaat, yrittäjät, työntekijät ja vierailijat. Vanhassa Raumassa on erilaisia asuntoja, kaupallisia palveluja, kulttuuripalveluita ja tapahtumia. Vanhan Rauman säilyminen asuinalueena ja kaupallisena keskuksena on osa maailmanperintökohteen autenttisuutta. Elävyyttä tuovat myös erilaiset kulttuuritapahtumat. Maailmanperintökohteen tärkeimmillä osallisilla – Rauman kaupunkiorganisaatiolla, asukkailla ja yrittäjillä – on vahva tahtotila Vanhan Rauman kehittämiseksi, mutta näkökulmat ja keinot vaihtelevat.

STRATEGISET KEHITTÄMISTAVOITTEET

Vanhan Rauman vision toteuttamiseksi tarvitaan strategisia kehittämistavoitteita. Näiden kehittämistavoitteiden avulla vastataan myös Vanhaa Raumaa kohtaaviin potentiaalsiin ja ajankohtaisiin uhkiin. Strategiset kehittämistavoitteet ovat riippuvaisia toisistaan. Esimerkiksi hyvin toimiva yhteistyö osallisten kesken on edellytys kulttuuriympäristön esimerkilliselle hoidolle ja nämä tukevat yhdessä Vanhan Rauman elävyyttä. Strategisten kehittämistavoitteiden alaisuuteen kuuluu useita alatavoitteita, jotka konkretisoituvat toimenpidesuunnitelmassa.

Vanhan Rauman strategiset kehittämistavoitteet ovat:

- Ajantasainen kaavoitus
- Elävä Vanha Rauma
- Hyvin toimiva yhteistyö osallisten kesken
- Korjausrakentaminen säilyttää maailmanperintöarvot
- Tutkimus- ja kehittämistoiminta lisää kohteen arvostusta
- Maailmanperintömatkailu on kestävä
- Kävely on suotavaa, autoilu sallittua
- Monimuotoinen luonto
- Ennaltaehkäisevä paloturvallisuus
- Varaudutaan ilmastonmuutokseen

Ajantasainen kaavoitus

Vanhan Rauman asemakaavan uudistamisen pohjatyötä on tehty mm. inventointien muodossa. Asemakaavoitus käynnistyy varsinaisesti, kun keskustan osayleiskaava on hyväksytty. Tavoitteena on, että keskustan *osayleiskaava* valmistuu vuonna 2016. Osayleiskaavassa määritellään Vanhaa Raumaa ja suojavyöhykettä koskevat tärkeimmät periaatteet.

TAVOITTEET:

- Vanhaa Raumaa koskevat kaavat ovat ajantasaisia ja maailmanperintöarvot huomioivia.
- Tammela toimii osallisten ja kaavoittajien kohtaamispisteenä.
- Keskustan osayleiskaava valmistuu vuoden 2016 aikana ja Vanhan Rauman asemakaava tulee vireille vuonna 2017.

Toteutettavat toimenpiteet

Asemakaavoituksessa rakennussuojelua tarkistetaan ajanmukaisiin selvityksiin perustuen. Kaavatyön yhteydessä arvioidaan, minkälaisia toimenpiteitä tarvitaan sisätilojen suojelemiseksi. Asemakaavaa uudistettaessa otetaan huomioon myös Vanhan Rauman kulttuuriympäristö kokonaisuudessaan. Asemakaavassa voidaan antaa tarkempia määräyksiä mm. pihaja ja katukiveyksiä koskien. Yhteisen rakentamistavoitteen hallitsemiseksi kaupunki laatii asemakaavaan kytkeytyvät Vanhan Rauman rakentamistapaohjeet. Asemakaavan osallisuusprosessia vahvistetaan. Korjausraken-

tamiskeskus Tammelasta luodaan kaavoittajien ja osallisten kohtaamispiste, jossa kaavoihin tutustuminen ja palautteen antaminen on helppoa.

Elävä Vanha Rauma

Rauman kaupunki on tukenut Vanhan Rauman elävyyttä mm. infrastruktuuriin panostamalla. Näkyvimpänä investointina on ollut pääkatujen ja torin ympäristön uudistaminen jalankulkijaystävällisesti. Katujen sulatusjärjestelmä on helpottanut Vanhassa Raumassa liikkumista myös talvisilla keleillä. Kauppatorille rakennetut torikatokset ovat jäsentäneet torin ilmettä ja parantaneet torikaupan edellytyksiä. Rauman kaupungin tehtävänä on mahdollistaa hyvä toimintaympäristö liiketoiminnan harjoittamiselle ja asumiselle.

Kaupungin kulttuuritoimi järjestää säännöllisesti Vanhassa Raumassa kulttuuritapahtumia, joista tunnetuin on pitsiviikko. Pitsiviikolla asukkaat organisoivat Vanha Rauma Yhdistyksen johdolla Pitsiviikon avoimet pihat ja kirppikset -tapahtuman. Rauman Yrittäjät / City-kauppiaat ovat järjestäneet vuosittain tapahtumia, jolloin liikeyritykset ovat olleet auki tavallista pidempään tai sunnuntaisin. Vanhassa Raumassa toimivat n. 155 kauppaa tai palveluelinkeinoa harjoittavaa yritystä pitävät yllä Vanhan Rauman liike-elämän monimuotoisuutta. Vanhan Rauman liikeyritysten vahvuudet eivät ole liiketilojen suurissa neliöissä tai standardiratkaisuissa vaan pienipiirteisyydessä ja kotoisuudessa. Niin ikään yritysten vahvuudet ovat erikoistumisessa, asiantuntevassa palvelussa ja paikallisuudessa.

TAVOITTEET:

- Vanha Rauma säilyy arvostettuna ja vetovoimaisena osana Rauman kaupallista keskustaa.
- Vanha Rauma on hyvä paikka asua ja tehdä töitä.
- Vanhaan Raumaan hakeutuu maailmanperintöarvoista ja niiden vaatimuksista tietoisia asukkaita, kiinteistönomistajia ja yrittäjiä.
- Vanhan Rauman yrityksillä on käytössä yhteinen maailmanperinnön tuotemerkki.

Toteutettavat toimenpiteet

Rauman kaupunki huolehtii, että yrittäjillä ja (liike-)kiinteistönomistajilla on ajantasainen tieto yrittäjiin vaikuttavista toimenpiteistä, esimerkiksi katuremonteista. Suurista, yrittäjien liiketoimintaan vaikuttavista ratkaisusta neuvotellaan yrittäjien ja kiinteistönomistajien kanssa ennen päätöksentekoa. Kaupunki järjestää yrittäjille ja kiinteistönomistajille koulutusta liiketoiminnan sovittamisesta Vanhan Rauman kaupunkikuvaan.

Vanha Rauma otetaan huomioon kaikissa suojavyöhykkeen merkittävässä maankäytön hankkeissa, tähän velvoittaa jo pelkästään suojavyöhykkeen kaavamerkintä. Jotta Vanha Rauma säilyy elävänä, on erilaisten toimintojen oltava tasapainossa sekä Vanhassa Raumassa että Vanhan Rauman ulkopuolella. Kaupunki ja yrittäjät monitoroivat liiketoiminnan muutoksia ja asettavat hyväksyttävän muutoksen raja-arvot esimerkiksi liikeyritysten vähimmäismäärälle Vanhassa Raumassa. Kaupunki

ottaa käyttöön kävijälaskurit, joiden avulla pystytään seuraamaan Vanhan Rauman kävijämäärän muutoksia. Parhaimmillaan suojavyöhykkeen toiminnot täydentävät Vanhan Rauman palveluita. Kaupungin tehtävänä on sujuvien kulkuyhteyksien luominen suojavyöhykkeen kaupallisten toimintojen ja Vanhan Rauman välille. Luontevia kävely- ja pyöräily-yhteyksiä vahvistetaan ja Vanhan Rauman palveluista tehdään edustavia opaskarttoja suojavyöhykkeen kaupallisten keskittymien välittömään läheisyyteen.

Vanhan Rauman liiketilojen vetovoimaisuutta on mahdollista vahvistaa tuomalla esiin liiketilojen autenttisia piirteitä – myös sisätiloissa. Vanhan Rauman liikeyrityksiä kannustetaan joustaviin, asiakaskuntaa palveleviin aukioloihin. Alueella järjestetään säännöllisesti oheistapahtumia, jotka houkuttelevat alueelle asiakkaita paikkakunnalta ja sen ulkopuolelta. Ihmisiä vanhaan Raumaan houkuttelevien oheistapahtumien järjestämisvastuuta on syytä jakaa niin yrittäjien, asukkaiden kuin kaupungin kesken.

Vanhan Rauman yritysten profiilia voidaan nostaa yhteisellä, maailmanperintöä korostavalla tuotemerkillä. Yhtenä vaihtoehtona on Vanha Rauma -tuotemerkin kehittäminen. Vuonna 1999 lanseerattua tuotemerkkiä käytetään Vanha Rauma -tuotteissa osoituksena siitä, että osa tuotteiden myyntituotosta käytetään korjauksiin Vanhassa Raumassa. Tuotemerkin käytöllä on suuri potentiaali, sillä tuotteet voivat olla lähes mitä tahansa tuotteita tai palveluita, joilla on jokin yhteys Vanhaan Raumaan. Rauman molempien maailmanperintökohteiden viestintää ja markkinointia voidaan myös kehittää luomalla kohteiden yhteinen tuotemerkki.



Kuva 3. Vanha Rauma -tuotemerkki.

Hyvin toimiva yhteistyö osallisten kesken

Raumalla on tehty pitkään yhteistyötä eri osallisten kesken Vanhan Rauman kehittämiseksi. Jo vuodesta 1976 toimintansa aloittaneen Vanha Rauma Säätiön jäsenenä on Rauman kaupunki sekä kuusi erilaista yhdistystä. Säätiö, Vanha Rauma Yhdistys ja Rauman yrittäjien citykauppiaat on usein kutsuttuina Rauman kaupungin työryhmiin, joissa käsitellään maailmanperintökohteeseen liittyviä asioita. Vanhan Rauman erityiselimessä on maailmanperintökohteen kannalta keskeisten virkamiesten lisäksi edustettuina paikalliset luottamusviranhaltijat. Vanhan Rauman hoitokunta on laajempi osallisia yhdistävä toimielin. Rauman kaupunki on perustanut 2016 toiminnan aloittavan kehittämisryhmän, jonka jäsenenä on Rauman kaupunki, Rauman yrittäjät ja Vanhan Rauman liikekeskusyhdistys. Kehittämisryhmän tehtävänä on seurata Rauman kaupungin ja Rauman yrittäjien välisen yhteistoimintasopimuksen toteutumista sekä laatia laajempia Vanhan Rauman liike-elämän kehittämissuunnitelmia.

Korjausrakentamisan yrittäjien tavoittamiseksi ja verkostoitumisen edistämiseksi on käynnistetty *Vanhan Rauman Taitajat-yhteistyö*, jossa korjausrakentamisen parissa toimivat yritykset pääsevät osaksi Tammelassa ylläpidettävää tuotekansiota.

TAVOITTEET:

- Rauman kaupungilla sekä maakunnan ja valtion viranomaisilla on yhteisymmärrys Vanhan Rauman hoidosta ja kehittämisestä maailmanperintöarvoja vahvistaen.
- Luottamus osallisten kesken on vahvaa ja osalliset tekevät hyvää yhteistyötä Vanhan Rauman kehittämiseksi maailmanperintöarvot säilyttäen.
- Osallisilla on entistä vahvempi tuntemus Vanhaa Raumaa koskevasta päätöksenteosta ja vastuutahoista.
- Viestintä on avointa ja saavuttaa keskeiset osalliset.
- Osalliset ovat sitoutuneita toteuttamaan hoito- ja käyttösuunnitelmaa.
- Suojavyöhykkeen merkitys on tiedostettu niin paikallisella kuin kansallisella tasolla ja Vanhan Rauman rooli maailmanperintökohteena on selkeästi huomioitu suojavyöhykkeen rakentamishankkeissa.

Toteutettavat toimenpiteet

Vanhan Rauman hoitokunnan toimintaa avataan laajemmalle yleisölle esim. seminaarien muodossa. Kaupungin hallintoa selkeytetään paremmalla koordinoinnilla, selkeämmillä normeilla ja nopeammalla sekä läpinäkyvällä päätöksenteolla. Vanhan Rauman erityiselimen toimintatapoja pyritään kehittämään. Erityiselimen kokousten tiheyttä voidaan lisätä sähköistä kokoustekniikka hyödyntäen ja samalla päätöksentekoa nopeuttaen. Erityiselimen toiminnan läpinäkyvyyttä vahvistetaan tiedottamista lisäämällä.

Yhteistyötä Rauman kaupungin ja maakunnan sekä valtion viranomaisten kanssa vahvistetaan, jotta kaikilla on yhteisymmärrys Vanhan Rauman hoidosta ja kehittämisestä maailmanperintöarvoja vahvistaen.

Yrittäjiä ja asukkaita varten kaupunki laatii Vanhan Rauman infopakettin, jossa on yksinkertaistettu kuvaus Vanhan Rauman asioiden päätöksenteosta ja vastuutahoista. Asukkaiden, liikeyrittäjien ja vierailijoiden tavoittamista ja näkemyksiä varten laaditaan kyselytutkimukset kullekin kohderyhmälle. Osalliset sitoutetaan hoito- ja käyttösuunnitelman toteuttamiseen ja Vanhan Rauman hoitokunta seuraa hoito- ja käyttösuunnitelman toteutumista.

Tiedottamista parannetaan sähköisten kanavien, erityisesti sosiaalisen median kautta. Uusille asukkaille lähetetään tervetulotoivotus, jossa on mukana Vanhan Rauman asukkaan infopaketti. Vastuu tiedottamisesta on sekä yhdistyksillä että kaupungilla.

Korjausrakentaminen säilyttää maailmanperintöarvot

Rauman kaupungin kaavoitusyksikkö ja rakennusvalvonta välittävät oikeaa tietoa historiallisista rakennuksista ja kertovat minkälaisia toimenpiteitä rakennukselle saa tehdä. Korjausneuvonta-organisaation toimintaa on kehitetty ja korjausneuvonnan asiantuntijapalveluita antavat kolme

kaupungin virkamiestä. Maailmanperintökoordinaattori vastaa korjausneuvonnan koordinoinnista ja kehittämisestä.

Korjausneuvontaa järjestetään myös erilaisten projektien ja kaupungin yhteistyöverkostojen, mm. Vanhan Rauman Taitajien, puitteissa. Korjausrakentamisen sukupolvenvaihdoista edistetään alan oppilaitosten ja Vanhan Rauman Taitajien yhteistyötä lisäämällä ja harjoittelupaikkoja tarjoamalla. Tammelassa järjestetään säännöllisesti työnäytöksiä ja lyhyitä käytännön kursseja. Niiden avulla Vanhan Rauman kiinteistöjen parissa toimivat voivat ylläpitää ja kehittää korjausrakentamisen osaamista. Rauman kaupunki on neuvotellut Museoviraston kanssa maailmanperintöavustusten käytäntöjen sujuvoittamisesta. Vuoden 2016 avustuksista alkaen avustusten haussa avustaa sekä hankkeiden valvojana toimii Rauman kaupunki.

TAVOITTEET:

- Vanhan Rauman kiinteistönomistajat saavat asiantuntevaa korjausneuvontaa.
- Pätevien suunnittelijoiden ja osaavien tekijöiden saatavuus on varmistettu.
- Korjausrakentamista kehitetään yhteistyössä tekijöiden, viranomaisten ja kiinteistönomistajien kanssa.
- Rakennuksia pidetään jatkuvasti kunnossa niiden ominaisuuksia kunnioittaen ja maailmanperintöarvot säilyttäen.
- Uhanalaiset rakennukset ovat säilyneet ja kunnostettu.
- Ajallinen kerroksisuus on säilynyt kaupunkikuvassa.
- Uudisrakentaminen on laadukasta.
- Arkeologinen perintö on säilynyt.
- Rakennusten muutostyöt on dokumentoitu yhtenäisesti viranomaisten ylläpitämiin järjestelmiin.
- Kiinteistönomistajat hyödyntävät kunnostusavustuksia erityisesti uhanalaisten kiinteistöjen korjaustoimenpiteissä.
- Maailmanperintöavustusten hakuprosessi on parantunut.

Toteutettavat toimenpiteet

Rauman kaupunki turvaa riittävät resurssit Vanhan Rauman korjausneuvonnan hoitamiseksi. Tammelassa järjestetään korjausneuvontaa erikseen ilmoitettuina aikoina. Maailmanperintökoordinaattori kehittää yhdessä korjausneuvojen kanssa korjausneuvonnan dokumentointia.

Kaavoitusyksikkö, rakennusvalvonta ja Rauman museo tiedottavat yhdessä Museoviraston kanssa arkeologisten kaivausten käytännöistä entistä tehokkaammin ja kiinteistönomistajia opastetaan olemaan hyvissä ajoin yhteydessä Museovirastoon kaivauksia suunniteltaessa.

Kriittisessä tilassa oleviin rakennuksiin kanavoidaan ulkopuolista rahoitusta.

Korjausrakentamiskeskus Tammelan ylläpitämän vanhojen rakennusosien varaosapankin toimintaa kehitetään jatkossa tuomalla tuotteisiin enemmän vaihtuvuutta ja lisäämällä yhteistyötä Van-

ha Rauma Yhdistyksen kanssa. Rakennusvaraosien saatavuutta edistetään verkostoitumisen avulla. Varaosia voidaan kunnostaa käyttäjiä varten esim. oppilaitosyhteistyönä. Rauman kaupunki tekee keväällä 2016 käynnistyvän Winnovan perinnekorjausrakentaja-koulutuksen kanssa aktiivista yhteistyötä. Koulutusta varten etsitään sopivia kunnostuskohteita ja Tammelassa järjestetään koulutusohjelman kanssa luentoja ja työpajoja.

Maailmanperintökoordinaattori laatii yhdessä kaupungin korjausneuvojen kanssa Vanhan Rauman kiinteistönomistajia, asukkaita ja yrittäjiä varten ”Vanhan Rauman infopakettin”, jossa kerrotaan mitä erityisesti pitää huomioida Vanhassa Raumassa asumisessa ja yrittämisessä. Infopaketista selviää mm. maailmanperintöarvoja kunnioittavan korjausrakentamisen ja mainonnan pääpiirteet sekä Vanhan Rauman asioista vastaavien henkilöiden yhteystiedot.

Maailmanperintöavustukset suunnataan edelleen siten, että niistä hyötyy mahdollisimman moni kiinteistö. Avustettavissa toimenpiteissä Museovirasto priorisoi kohteita, jotka maailmanperinnön kannalta ovat tärkeitä, mutta joiden kunnostamiseen ei kiinteistön omistajalla ole ensisijaista taloudellista tavoiteltavuutta. Kohteina ovat tällöin mm. piharakennukset, pihojen korkeusasema ja palokujat. Kohteiden valinnan tukena käytetään mm. Rauman kaupungin laatimaa talousrakennusten kuntoarviota. Lisäksi avustuksia pyritään suuntaamaan kosteusvaurioiden välttämiseen ja korjaamiseen sekä tuhohyönteisten torjuntaan. Jatkossa maailmanperintöavustukset kohdennetaan niin, että ne toteuttavat kansallista maailmanperintöstrategiaa.

Opetus- ja tutkimustoiminta lisää kohteen arvostusta

Vanha Rauma on ehtymätön lähde mitä erilaisimmille tutkimuksille ja julkaisuille. Vanhasta Raumasta on tehty paljon erilaisia tutkimuksia, mutta niitä ei ole aina koordinoitu Rauman kaupungin puolelta. Rakennustutkimusta on toteutettu projektimuotoisesti lähinnä kaavatyön inventointien muodossa. Maailmanperintökasvatuksella on Raumalla pitkät perinteet ja yhteistyö Tammelan, Rauman museon sekä opetus- ja kasvatustoimen kanssa on jatkuvaa. Perusopetuksessa Vanha Rauma on suosittu luokkaretkikohde niin paikallisella kuin valtakunnallisella tasolla.

Rauman kaupunki on tehnyt pitkään yhteistyötä erityisesti Turun yliopiston opettajankoulutuksen (Rauma) sekä kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelman (Pori) kanssa. Maisemantutkimuksen opiskelijat ovat tehneet 2015 inventoinnin Rauman keskusta-alueen puistoista. Tiivistä yhteistyötä harjoitetaan myös Aalto-yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston arkkitehtuurin koulutusohjelmien kanssa. Arkkitehtiopiskelijat ovat osallistuneet säännöllisesti ns. mittausleireille, jossa opiskelijat tutkivat ja mittaavat Vanhan Rauman rakennuksia ja laativat niiden pohjalta mittausspiirustukset käsin piirtäen.

TAVOITTEET:

- Vanhan Rauman tutkimustoiminta on koordinoitua.
- Rakennustutkimuksella on riittävät resurssit.
- Tammela toimii Vanhan Rauman ja Sammallahtenmäen tutkimusten informaatiopisteenä, jossa on laaja kokoelma maailmanperintöön liittyviä julkaisuja.
- Rauman kaupungilla on säännöllistä maailmanperinnön opetus- ja tutkimusyhteistyötä korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kanssa.
- Maailmanperintökasvatus on integroitu Rauman koulujen opetussuunnitelmiin.

Toteutettavat toimenpiteet

Rauman kaupunki edistää Vanhan Rauman tutkimus- ja julkaisutyötä sekä laatii Vanhan Rauman bibliografian. Rakennusperintö- ja tutkimustietoa tuodaan vapaasti saataville kaupungin verkkosivuille. Koululaisille suunnattu maailmanperintökasvatus integroidaan koulujen opetussuunnitelmiin. Rauman Museon ja Tammelan toimintaan kuuluvaa ympäristökasvatusta oppilaitosten kanssa kehitetään. Kaupunki selvittää yhdessä valtion viranomaisten kanssa rakennustutkimuksen rahoitusmahdollisuuksia.

Vanhassa Raumassa on paljon tutkittavaa paikallisista ominaispiirteistä niin rakennuksissa, materiaaleissa, kuin muussakin ympäristössä. Vanhassa Raumassa tarvitaan jatkuvaa rakennustutkimusta ja projektiluontoisia henkilöstöresursseja, joiden turvaamisesta vastaavat Rauman kaupunki ja valtio yhdessä. Kaupunki lisää tutkimus- ja opetusyhteistyötä erityisesti maakunnallisten yliopistoyksiköiden ja ammattikorkeakoulun kanssa. Käytännössä tämä voi olla ekskursioita, luentoja, kurssi- ja opinnäytetöitä sekä yhteisiä tutkimushankkeita. Maailmanperintökoordinaattori käynnistää uusia hankkeita, jonka myötä kohteen kehittämiseen voidaan saada ulkopuolista rahoitusta.

Maailmanperintömatkailu on kestävä

Suomen ainoalla kahden maailmanperintökohteen kaupungilla on suuri potentiaali maailmanperintömatkailun kehittämisessä. Rauman maailmanperintömatkailua edistäviä tahoja on mm. Rauman kaupungin matkailutoimi. Maailmanperintömatkailua on kehitetty myös erilaisten hankkeiden avulla. Syksyllä 2015 on käynnistynyt kestävän matkailun edistämishanke Living With Cultural Heritage, jonka puitteissa maailmanperintömatkailun kehittämistä tullaan tekemään kolmen vuoden ajan.

TAVOITTEET:

- Vanha Rauma on kansainvälisesti tunnettu laatubrändi maailmanperintömatkailussa.
- Raumalla toimii alueellinen maailmanperintökeskus, jonka tehtäväkenttä laajenee pitkällä aikavälillä kansallista tehtävää toteuttavaksi.
- Vanhan Rauman matkailu on kestävän luonto- ja kulttuurimatkailun periaatteiden mukaista.
- Vanhan Rauman matkailupalvelut ovat parantuneet.

Toteuttavat toimenpiteet

Maailmanperintömatkailun toimivaksi koetuista palveluista pyritään saamaan pysyviä toimintamalleja. Rauman museo ja Tammela kehittää lapsille suunnattuja elämyksellisiä opastuksia yhteistyössä mm. Rauman lastentarha- ja luokanopettajakoulutuksen kanssa.

Sammallahdenmäen maailmanperintökohteen näkyvyyttä Vanhassa Raumassa parannetaan ja hyödynnetään kahden maailmanperintökohteen tuomia synergiaetuja. Rauman heikko saavutettavuus käännetään vahvuudeksi; vierailijoiden kannattaa yöpyä Raumalla ja käydä kaupungin molemmissa maailmanperintökohteissa. Rauman kaupunki edistää tavoitetta markkinoinnin avulla ja Sammallahdenmäen palveluita kehittämällä. Sammallahdenmäkeä tuodaan entistä vahvemmin esille erilaisten näyttelyiden ja tapahtumien avulla. Kaupunki laatii yhteisen kestävän matkailun strategian Vanhan Rauman ja Sammallahdenmäen maailmanperintökohteille. Matkailijoiden odotusten ja näkemysten kartoittamiseksi toteutetaan Vanhan Rauman kävijätutkimus esim. oppilaitosyhteistyönä.

Kaupunki kehittää yhdessä matkailutoimijoiden kanssa maailmanperintömatkailun tuotepaketteja. Vanhan Rauman vetovoimaisuutta kesäsesongin ulkopuolella vahvistetaan mm. kansainvälisiä kulttuuritapahtumia järjestämällä. Vanhan Rauman korjausrakentamiskeskus Tammela on ehdotettu täydennettäväksi alueelliseksi maailmanperintökeskukseksi, jolla voi olla kansallisen maailmanperinnön esittelytehtävä. Ensiaskeleet Tammelan kehittämiseksi tehdään näyttelyn perin pohjaisella uudistamisella. Tammelan kävijäpalveluita kehitetään vuorovaikutteisempaan, toiminnallisempaan ja elämyksellisempään suuntaan.

Rauman kaupungilla on käynnissä yhteistyön syventäminen muiden Itämeren alueen maailmanperintökohteiden kanssa. Rauman kaupunki on pääkumppanina 2015–2018 kestävässä LiviHeri (Living With Cultural Heritage) -hankkeessa. Hankkeen aikana lisätään tietoja ja taitoja siitä, miten historiallista kaupunkia voi yhtä aikaa asua, suojella ja kehittää matkailukohteena sekä elävänä kaupunkikeskustana. Hankkeeseen osallistuvat Rauman ja Visbyn maailmanperintökohteet sekä Latviasta Kuldigan ja Aizputen historialliset kaupungit. Kaupunkien ulkopuolisina hankepartnerineina ovat Turun yliopisto ja latvialainen residenssijärjestö SERDE. Hankkeen aikana partnerit kehittävät yhdessä menetelmiä ja hyviä käytäntöjä joiden avulla historiallisten kaupunkien luonteenpiirteitä elävänä kulttuuriympäristönä voidaan hyödyntää kestävällä tavalla matkailussa. Historiallisen kaupungin kehittäminen ja houkuttelevana säilyttäminen sekä asumisen, matkailun että yrittämisen kannalta vaatii erityisosaamista ja osaamisen jakamista. Arkisen elämän kääntäminen matkailu-

tuotteeksi tarvitsee tuekseen joukkoistamista. Yhteistyössä yrittäjien ja asukkaiden kanssa, sekä paikallisesti että hankekumppanien kesken, etsitään ja opetellaan sopivia keinoja. Raumalla tämä voi olla esimerkiksi bed & breakfast -majoituspalveluiden tarjoamista ja kotikahviloiden ylläpitämistä, jossa vierailijat pääsevät tutustumaan autenttisiin rakennuksiin ja niiden omistajiin.

Lisäksi Rauman kaupunki on partnerina Preparatory activities for Grand Tour of the Baltic Sea Region -projektissa vuonna 2016. Projektissa valmistellaan Itämeren alueen maailmanperintökohteiden monivuotista hanketta, jonka tavoitteena on luoda laaja maailmanperintömatkailun reitistö, johon kuuluvat myös monipuoliset matkailun tuotepaketit.

Kävely on suotavaa, autoilu sallittua

Henkilö- ja kuorma-autoliikenteen Vanhalle Raumalle aiheuttamat ongelmat on tiedostettu jo vuoden 1981 asemakaavaa laadittaessa ja suurin osa kaduista on merkitty jalankululle ja polkupyöräilylle, jossa huoltoajo ja tontille ajo on sallittu. Liikenteen haitallisiin vaikutuksiin on tartuttu määrätietoisesti. Vanhassa Raumassa liikennettä on rajoitettu monin tavoin; nopeusrajoitus on laskettu 20 kilometriin tunnissa, parkkipaikkojen määrää on vähennetty ja raskaalla liikenteellä ei ole läpiajo-oikeutta. Rauman kaupungin keskustan kehittämishanke on uudistanut julkisia ulkotiloja Rauman keskustassa ja Vanhassa Raumassa. Pääkaduilla käytettyjen uusien katukiveysten lisäksi monilla sivukaduilla otettu jälleen käyttöön mukulakivet katupinnoitteena. Vanhan Rauman liikennöinnin rajoitukset ja katujen parantamistoimenpiteet ovat edistäneet jalankulkijoiden turvallisuutta ja helpottaneet jalankulkijoille kohteen saavutettavuutta. Kaupunki on tehnyt autoliikenteen tärinämittauksia ja tilannetta seurataan.

TAVOITTEET:

- Vanha Rauma on vahvistunut jalankulku- ja pyöräilypainotteisena kohteena, jossa autoilu on edelleen sallittu.
- Huoltoliikenne huomioi Vanhan Rauman ominaispiirteet.
- Vanhan Rauman esteettömyys on parantunut.

Toteutettavat toimenpiteet

Vanhan Rauman liikennöintiä voidaan vielä kehittää. Liikuntarajoitteiset pystyvät liikkumaan pääkaduilla ja torilla, mutta liikerakennuksiin ei pääsääntöisesti ole esteetöntä kulkua. Esteettömyyden toteuttaminen vanhoissa puutaloissa on haasteellista, mutta kaupungin omistamien kiinteistöjen, kuten Tammelan, muuttamista osittain esteettömäksi tutkitaan.

Tietyt kadunvarret ovat jatkuvasti pysäköityjä, joka muodostaa uhan paloturvallisuudelle ja vaikuttaa negatiivisesti kaupunkikuvaan. Osa tonteista on niin pieniä, ettei autoa voi pysäköidä pihaan. Tästä johtuen Vanhan Rauman reunalla sijaitsevista pysäköintialueilta kaupunki voi osoittaa pysyvät parkkipaikat niitä tarvitseville asukkaille. Huoltoliikenteen kehittämiseksi kaupunki laatii suunnitelman, jossa selvitetään mm. pienempien jäteautojen käyttömahdollisuus. Kaupunki kartoittaa autoliikenteen aiheuttaman tärinän vaurioita. Tarvittaessa käyttöön otetaan raskaan liikenteen painorajoitukset.

Monimuotoinen luonto

Vanhan Rauman luontoselvityksiä on tehty kaavoituksen yhteydessä. Nämä selvitykset luovat hyvän pohjan myöhemmin laadittaville viheralueiden hoitosuunnitelmille. Raumanjoelle on laadittu kunnostussuunnitelma, jonka pohjalta Rauman kaupungin ympäristönsuojelu on tehnyt syksyllä 2014 ja 2015 kunnostustoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on parantaa taimenen elinolosuhteita joessa. Pajasillan ja Kirstin talon välisellä alueella jokeen on lisätty isompia kiviä taimenten asento- paikoiksi sekä pienempää kiviainesta poikastuotantoalueiden lisäämiseksi. Kiviä lisäämällä joesta tulee vaihtelevampi ja monipuolisempi ja kunnostustoimilla parannetaan myös muun jokielistön elinympäristöä.

TAVOITTEET:

- Vanhan Rauman luonto on monimuotoinen ja piholla on säilynyt vanhoja perinnekasveja.
- Raumanjoen ympäristön tila on parantunut ja taimenkanta on vahvistunut.

Toteutettavat toimenpiteet

Rauman kaupungin vihertoimi laatii Vanhan Rauman viheralueille hoitosuunnitelmat. Puistoalueiden luonnontilaisen kaltaiset kalliomuodostumat säilytetään ennallaan. Vanhan Rauman perinnekasvillisuus inventoidaan ja samalla asukkaille tiedotetaan perinnekasvillisuuden tärkeydestä. Piholle laaditaan korjaustapaohjeet. Lintujen tärkeät pesimäpuut selvitetään ja toisaalta rakennuksille haitallinen puusto poistetaan.

Rauman kaupungin ympäristönsuojelu jatkaa Raumanjoen kunnostamista yhdessä vapaaehtoisten toimijoiden kanssa. Kunnostaminen tarkoittaa toisaalta sen rantakiveysten ja töyräiden hoitoa ja palauttamista varhaisempaan muotoonsa ja toisaalta huolehtimista joen ekologiasta. Taimenten kutupaikkojen ja poikasten kasvuun sopivien alueiden lisääminen nykyisestä edellyttää Raumanjoen porrastuksen vähentämistä eli Nahkatehtaanpadon madaltamista ja mahdollisesti myös luonnonkoskeksi muuttamista.

Ennaltaehkäisevä paloturvallisuus

Vanhan Rauman rakennusten paloturvallisuutta on edistetty rakenneratkaisuin, nuohouksen yhteydessä ja erikseen tehdyin palotarkastuksin. Paloturvallisuudelle riskialtis yritystoiminta on ohjattu Vanhan Rauman ulkopuolelle. Ilotulitusrakettien käyttö alueella on kokonaan kielletty. Sammutusresursseja voidaan pitää tarkoituksenmukaisina. Paloturvallisuuden ylläpitämiseksi Vanhas- sa Raumassa järjestetään palotarkastusten lisäksi kaupungin Vanha Rauma -koulutusta palomiehille. Paloviranomaiset toimivat yhteistyössä rakennusvalvonnan kanssa lausunnonantajana rakennushankkeissa. Yleisötapahtumissa järjestäjät poistavat paloturvallisuusriskit ja ajoväylillä ns. hyökkäyskadut säilytetään avoimina sammutustilanteita varten.

TAVOITTEET:

- Vanhan Rauman paloturvallisuutta kehitetään jatkuvasti ja palontorjuntakeinot turvaavat sekä ihmisten että rakennusten säilymisen.
- Paloturvallisuus on huomioitu niin arkipäivän rutiineissa kuin yleisötapahtumissa.

Toteutettavat toimenpiteet

Paloturvallisuuden edistämisessä avainasemassa on neuvonta. Tätä jatketaan järjestämällä säännöllisesti paloturvallisuuskoulutusta myös kiinteistönomistajille, asukkaille ja yrittäjille. Paloturvallisuuden parantamisen hyvä työväline on riskianalyysi, joiden tekemistä kaupunki edistää yhdessä Satakunnan pelastuslaitoksen kanssa. Riskianalyysissa kartoitetaan yksilöllisesti rakennuksen vahvuudet palossa sekä rakennusta uhkaavat tekijät ja etsitään vaihtoehtoja poistaa tai vähentää uhkia. Riskianalyysi ottaa huomioon kunkin rakennuksen erityispiirteet.

Varaudutaan ilmastonmuutokseen

Ilmastonmuutokseen varautuminen tarkoittaa Vanhassa Raumassa toisaalta ennustettujen haitta-vaikutusten torjumista ja toisaalta ilmastonmuutoksen torjumisen kulttuuriympäristölle aiheuttamien haittojen hallintaa. Hulevesien hallinnan pääperiaate Vanhassa Raumassa on katu-
korkeuksien laskemisessa ja poikkileikkauksen kouruprofiilissa.

TAVOITTEET:

- Viranomaiset, asukkaat ja yrittäjät ovat tietoisia ilmastonmuutoksen vaikutuksista maailmanperintökohteeseen sekä osaavat varautua muutoksiin.

Toteutettavat toimenpiteet

Rauman kaupungin kunnallistekniikan suunnitteluyksikkö varmistaa katujen toimivuuden hulevesien tulvareitteinä ja riskeille alttiit kellaritilat kartoitetaan. Avustuksia priorisoidaan ilmastonmuutoksen lisäämien kosteus-, sieni-, hyönteis- ja rapautumisvaurioiden korjaamiseen ja torjuntaan. Asemakaavoituksen yhteydessä laaditaan uudet rakentamistapaohjeet, jossa otetaan huomioon uusien energiansäästö- ja energian tuottamistekniikoiden haittavaikutukset kulttuuriympäristössä.

TOIMENPIDESUUNNITELMA

Toimenpidesuunnitelman tarkoituksena on edistää strategisten kehittämistavoitteiden toteuttamista. Strategiset päätavoitteet ovat toimenpiteiden yläotsikkoina. Toimenpiteiden toteuttajia ovat useat eri viranomaiset sekä yhdistykset.

Toteuttajat:

Rauman kaupunki = RK

Kaavoitus = KA

Kunnallistekniikka = KT

Kulttuuritoimi = KU

Kaupunginhallitus = KH

Maailmanperintökoordinaattori = MP

Matkailu = MA

Museo = MU

Rakennusvalvonta = RV

Tekninen virasto = TEVI

Vihertoimi = VT

Ympäristönsuojelu = YMP

Satakunnan pelastuslaitos = PE

Satakunnan Museo = SM

Museovirasto = MV

Rauman Yrittäjät = RY

Vanha Rauman Yhdistys = VRY

Vanha Rauma Säätiö = VRS

Vanhan Rauman Liikekeskushdistys = VRLY

Ajantasainen kaavoitus

1. **Uudistetaan keskustan osayleiskaava ja Vanhan Rauman asemakaava.** Ajoitus: 2017–2019. Vastuu: KA.
2. **Tehdään Tammelasta kaavoittajien ja osallisten kohtaamispiste.** Ajoitus: 2017–2019. Vastuu: KA, MP, RV.

Elävä Vanha Rauma

3. **Liikekeskustan kehittämisryhmä laatii suunnitelman Vanhan Rauman liike-elämän veto-voiman vahvistamiseksi.** Ajoitus: 2017–2018. Vastuu: KH, MP, RY, VRLY.
4. **Seurataan liiketoiminnan muutoksia ja asetetaan hyväksyttävän muutoksen raja-arvot liikeyritysten vähimmäismäärälle Vanhassa Raumassa.** Ajoitus: 2016–2019/jatkuva. Vastuu: RK, MP, RY, VRLY.

5. **Hankitaan Vanhaan Raumaan kävijälaskurit.** Ajoitus: 2017–2018. Vastuu: KH, KT, MP.
6. **Järjestetään säännöllisesti oheistapahtumia, jotka houkuttelevat kohteeseen asiakkaita paikkakunnalta ja sen ulkopuolelta.** Ajoitus: jatkuva. Vastuu: KU, MP, RY, VRY.
7. **Vahvistetaan luontevia kävely- ja pyöräily-yhteyksiä Rauman uuden liikekeskustan ja Vanhan Rauman välillä. Tarvittaessa rajoitetaan autoilua.** Ajoitus: 2019. Vastuu: KT, KA.
8. **Tehdään Vanhan Rauman palveluista opasteita suojavyöhykkeen kaupallisten keskittymien välittömään läheisyyteen.** Ajoitus: 2019. Vastuu: RK, RY
9. **Tiedotetaan säännöllisesti maailmanperintöarvojen huomioonottamisesta Vanhassa Raumassa toimiessa. Laaditaan jokaiseen Vanhan Rauman talouteen jaettava tiedote, jossa on perustietoja maailmanperintöarvoista sekä tärkeimmät yhteystiedot mm. korjausneuvonnan osalta.** Ajoitus: 2016/jatkuva. Vastuu: KA, RV, MP.
10. **Selvitetään Vanha Rauma -tuotemerkin käytön laajentamisen mahdollisuudet sekä yhteinen tuotemerkin edellytykset Rauman kahdelle maailmanperintökohteelle.** Ajoitus: 2016–2017. Vastuu: MP, VRS, RY, RK: elinkeinotoimi.

Hyvin toimiva yhteistyö osallisten kesken

11. **Järjestetään säännöllisesti ajankohtaisia seminaareja maailmanperinnöstä ja osallistutaan koulutuksiin.** Ajoitus: jatkuva/kerran vuodessa. Vastuu: MP, KA, MV, SM, ELY.
12. **Laaditaan asukkaille ja yrittäjille suunnattu kysely.** Ajoitus: 2017. Vastuu: MP, VRY, RY.
13. **Parannetaan tiedottamista sähköisten kanavien, erityisesti sosiaalisen median kautta.** Ajoitus: jatkuva. Vastuu: RK, RY, VRY, MV.
14. **Vakiinnutetaan hoitokunnan toiminta ja seurataan hoito- ja käyttösuunnitelman toteutumista säännöllisesti.** Ajoitus: jatkuva Vastuu: KA, MP, hoitokunta.
15. **Julkaistaan hoito- ja käyttösuunnitelma printtiversiona ja järjestetään yleisötilaisuuksia.** Ajoitus: 2016. Vastuu: KA, MP, hoitokunta.
16. **Rauman kaupunki tutustuu muiden vastaavien maailmanperintökaupunkien suojavyöhykkeisiin ja niiden haasteisiin.** Ajoitus: 2016–2017. Vastuu: KH, KA, MP.

Korjausrakentaminen säilyttää maailmanperintöarvot

17. **Rauman kaupungin korjausneuvojen osaamistasoa nostetaan täydennyskoulutuksen avulla.** Ajoitus: 2016–2018. Vastuu: KA, RV.
18. **Järjestetään korjausneuvonnan teemailtoja sekä työnäytöksiä säännöllisesti. Lisätään yhteistyötä rakennuskulttuuritalo Toivon kanssa.** Ajoitus: 1-2 krt. vuodessa/jatkuva. Vastuu: KA, RV, MP, SM, MV
19. **Laaditaan asemakaavaan kytkeytyvät rakentamistapaohjeet.** Ajoitus: 2017–2019. Vastuu: KA, RV, VRE (erityiselin)
20. **Kehitetään taitajapankkia: hankitaan lisää osajia, lisätään taitajien osaamista.** Ajoitus: 2016–2018 Vastuu: MP, Prizztech, SM, RV
21. **Tiedotetaan arkeologisten kaivausten periaatteista säännöllisesti Vanhan Rauman kiinteistönomistajille.** Ajoitus: jatkuva/kerran vuodessa. Vastuu: KA, MU, MV.
22. **Dokumentoidaan Vanhan Rauman rakennusten muutostyöt yhdenmukaisesti Satakunnan Museon Pakki-järjestelmään.** Ajoitus: 2016/jatkuva. Vastuu: KA, RV, MP, SM.
23. **Museovirasto sujuvoittaa maailmanperintöavustusten hakuprosessia yhdessä Rauman kaupungin kanssa.** Ajoitus: 2016–2017. Vastuu: KA, MV.

Opetus- ja tutkimustoiminta lisää kohteen arvostusta

24. **Laaditaan Vanhan Rauman bibliografia. Tuodaan tutkimustietoa vapaasti saataville Rauman kaupungin nettisivuille.** Ajoitus: 2017/jatkuva. Vastuu: MP.
25. **Luetteloidaan Tammelan kirjallisuus ja hankitaan uusia julkaisuja kokoelmiin.** Ajoitus: 2017/jatkuva. Vastuu: KA, MP.
26. **Edistetään rakennustutkimuksen toteuttamista nykyisillä henkilöresursseilla. Lisätään koulutusta.** Ajoitus: 2016–2018. Vastuu: KA, KH, MV.
27. **Selvitetään rakennustutkimuksen rahoitusmahdollisuuksien parantamista yhdessä valtion viranomaisten kanssa.** Ajoitus: 2017. Vastuu: RK, MV, Opetus- ja kulttuuriministeriö.
28. **Pyritään saamaan Turun yliopiston (Pori / Rauma) opetusohjelmaan säännöllisesti järjestettävä maailmanperintöaiheinen kurssi.** Ajoitus: 2016/jatkuva. Vastuu: MP, Turun yliopisto
29. **Tehdään yhteistyötä Winnovan ja Sataedun korjausrakentamiskurssien kanssa esim. luentojen ja työpajojen muodossa.** Ajoitus: 2016/jatkuva. Vastuu: MP, RV, KA, SM
30. **Maailmanperintökasvatus tuodaan koulujen opetussuunnitelmiin ensi vaiheessa kulttuuriovetussuunnitelman avulla.** Ajoitus: 2016/jatkuva. Vastuu: KU, opetustoimi, MP.

Maailmanperintömatkailu on kestävä

31. **Laaditaan kävijätutkimus.** Vastuu: MA, MP, SAMK/Turun yliopisto. Ajoitus: 2016–2017.
32. **Kehitetään uusia matkailutuotteita yhdessä yrittäjien kanssa.** Ajoitus: 2016–2018. Vastuu: MA, MP, MU, RY.
33. **Uudistetaan Tammelan näyttely ja kehitetään Tammelan palveluita paremmin matkailijoita palveleviksi.** Ajoitus: 2016–2018. Vastuu: MA, KA, MP.
34. **Selvitetään alueellisen maailmanperintökeskuksen laatukriteerit ja rahoitusmahdollisuudet.** Ajoitus: 2016–2018. Vastuu: MA, KA, MP.
35. **Otetaan käyttöön kestävän matkailun periaatteet ja laaditaan paikallinen kestävän matkailun strategia.** Ajoitus: 2016–2017. Vastuu: MA, MP.
36. **Varmistetaan LiviHeri-hankkeen luomien toimintatapojen vakiinnuttaminen mm. aktiivisella yhteydenpidolla kiinteistönomistajiin.** Ajoitus: 2018–2019. Vastuu: MP, MA, VRY, RY.

Kävely on suotavaa, autoilu sallittua

37. **Vähennetään Vanhan Rauman läpiajoa uusilla liikennesuunnitelmilla ja asemakaavalla.** Ajoitus: 2017–2019. Vastuu: KA, KT.
38. **Varmistetaan pysäköintipaikkojen riittävyys Vanhan Rauman läheisyydessä, ml. kauppakeskusten yhteydessä.** Ajoitus: 2017–2019. Vastuu: KT, KA.
39. **Kartoitetaan autoliikenteen tärinän aiheuttamat vauriot. Selvitetään raskaan liikenteen painorajoitusten sekä pienempien jäteautojen käyttömahdollisuudet.** Ajoitus: 2016–2017. Vastuu: KT, TEVI
40. **Selvitetään Tammelaan muuttamista osittain esteettömäksi.** Ajoitus: 2017. Vastuu: MP, RK talotoimi.

Monimuotoinen luonto

41. **Laaditaan Vanhan Rauman viheralueiden hoitosuunnitelmat.** Ajoitus: 2017–2019. Vastuu: KA, VT.
42. **Inventoidaan Vanhan Rauman perinnekasvillisuus ja tiedotetaan perinnekasvillisuuden tärkeydestä.** Ajoitus: 2018–2019/jatkuva. Vastuu: KA, VT.
43. **Jatketaan Raumanjoen kunnostamista yhdessä vapaaehtoisten toimijoiden kanssa. Madalletaan Nahkatehtaanpatoa ja selvitetään padon muuttamista luonnonkoskeksi.** Ajoitus: 2016–2019. Vastuu: YMP.

Ennaltaehkäisevä paloturvallisuus

44. **Järjestetään paloturvallisuuskoulutusta Vanhan Rauman kiinteistönomistajille.** Ajoitus: jatkuva/kerran vuodessa. Vastuu: MP, PE.
45. **Selvitetään pelastuslaitoksen palontorjuntakeinojen periaatteet.** Ajoitus: 2016–2017. Vastuu: MP, PE.

Varaudutaan ilmastonmuutokseen

46. **Varmistetaan katujen toimivuus hulevesien tulvareitteinä ja riskeille alttiit kellaritilat kartoitetaan.** Ajoitus: 2017–2018. Vastuu: KT, RV.
47. **Seurataan ilmastonmuutoksen aiheuttamia vaikutuksia rakennuksiin. Erityistarkkailussa on lisääntyneen kosteuden vaikutukset (home- ja lahottajasienet, korroosio) sekä tuho- ja laishyönteiset.** Ajoitus: jatkuva. Vastuu: RV, KA, YMP.
48. **Tiedotetaan ilmastonmuutoksen vaikutuksista maailmanperintökohteeseen.** Ajoitus: jatkuva. Vastuu: YMP, MP, KA, RV.

LOPPUSANAT

Tämän hoito- ja käyttösuunnitelman tarkoitus on Vanhan Rauman maailmanperintökohteen suoje-
lun ja kehittämisen ohjaaminen. Suunnitelman ydintavoitteena on kohteen erityisen yleismaail-
mallisen arvon säilyttäminen.

Hoito- ja käyttösuunnitelman laatimiseen on osallistettu asukkaita, yrittäjiä ja virkamiehiä. Työpa-
joissa saadut näkemykset maailmanperintökohteen hoidosta ovat olleet erittäin arvokasta tietoa
hoito- ja käyttösuunnitelman laatijalle. Vähintään yhtä arvokasta on ollut myös eri hallinnonalojen,
asukkaiden ja yrittäjien keskinäinen vuorovaikutus maailmanperintökohteen asioista. Kun eri si-
dosryhmät on nyt saatu ns. saman pöydän äärelle, on pidettävä huolta siitä, että hyvin käynnisty-
nyt kehitystyö on aktiivista myös jatkossa.

Ensimmäiset askeleet hoito- ja käyttösuunnitelman toteuttamiseksi on otettu jo tätä suunnitelmaa
kirjoitettaessa. Vanhan Rauman hoitokunta on aloittanut toimintansa keväällä 2015. Hoitokunnan
tehtävänä on hoito- ja käyttösuunnitelman toteutumisen seuranta sekä hyvin käynnistyneen yh-
teistyön jatkaminen. Maailmanperintökoordinaattori on aloittanut virassaan elokuussa 2015. Maa-
ilmanperintökoordinaattorin laajaan toimintakenttään kuuluu myös hoito- ja käyttösuunnitelman
päivittäminen sekä suunnitelmaan integroituvan toimenpidesuunnitelman seuranta.

Hoito- ja käyttösuunnitelman rinnalla eteneviä lähivuosien merkittäviä prosesseja ovat keskustan
osayleiskaavan sekä Vanhan Rauman asemakaavan uudistaminen. Jatkossa hoito- ja käyttösuunni-
telman päivittäminen ja toteuttaminen kytketään entistä vahvemmin kaavoitustyöhön. Hoito- ja
käyttösuunnitelman päivitys on luonnollista aloittaa seuraavan maailmanperintökomitealle tehtä-
vän kausiraportoinnin yhteydessä vuonna 2019. Hoito- ja käyttösuunnitelman toteutumista arvioi-
daan vuosittain.

*”Ihmeellisellä tavalla on vanha, historiallinen kaupunginosa kapeine, mutkikkaine katuineen ja
vaihtelevine, idyllisine kaupunkikuvineen säilynyt suuremmilta tulipaloilta vuosisatojen aikana. Yh-
tä merkillistä myös on, että juuri vanha kaupunginosa ainoana poikkeuksena maassamme on pys-
tynyt säilyttämään asemansa kaupungin liikekeskuksena, seikka, joka monine probleemeineen an-
taa nykyoloissa paljon päänvaivaa kaupunkisuunnittelijalle, mutta on tehtävänä sitä mielenkiintoi-
sempi.” (Rauman kaupunginjohtaja Alfons Tammivaara vuonna 1938.)*

LIITTEET

Advisory Body Evaluation 1991 – Old Rauma

WORLD HERITAGE LIST No 582

A) IDENTIFICATION

Nomination: Old Rauma

Location: Province of Turku and Pori

State party: Finland

Date: 1 October 1990

B) ICOMOS RECOMMENDATION

That this cultural property be included on the World Heritage List on the basis of Criteria V and IV.

C) BACKGROUND

Rauma, located on the Gulf of Botnia, is one of the oldest harbors in Finland (mentioned in 1441). The city is built around a Franciscan monastery; its church still exists (Ste. Croix Church, mid-fifteenth century).

The city, which was constructed in wood, was ravaged by fire in the late seventeenth century. A new city was built. Despite some changes made in the nineteenth century, Rauma has preserved its ancient aspect as the modern city has grown up outside the primitive core.

Aside from the old Franciscan church and the ruins of the fifteenth century church (Holy Trinity), the only monument in the old city is City Hall, built in the eighteenth century. But the old city of Rauma's great wealth is its vernacular architectural heritage (houses, workshops, shops). Although half of the buildings in the old city have already been restored, a development plan is under way.

- **Criterion V.** Rauma is an outstanding example of an old Nordic city constructed in wood, a veritable conservatory of traditional settlements in this part of Europe.

- **Criterion IV.** Consequently, this city is typical of the architecture and urbanism of old North-European cities and is one of the most beautiful and extensive of all those preserved thus far.

ICOMOS, May 1991

Old Rauma Outstanding Universal Value Statement

Adoption of retrospective Statements of Outstanding Universal Value

State Party Property: Finland: Old Rauma

Id.N°: 582bis

Date of inscription: 1991

Brief synthesis

Situated on the Gulf of Bothnia, Rauma is one of few medieval towns in Finland. The core of the town is Old Rauma, which is composed of some 600 buildings constructed of wood, most of which are privately owned, and covers an area of 29 ha. Originally situated at the seashore, the Old Town is located some 1.5 km inland from the present coastline due to land uplift. Old Rauma is both a commercial and a residential area comprising the town area within the toll boundaries of Rauma in the 19th century. The town plan structure of Rauma has been maintained since the medieval period, including the irregular street network, city blocks, plots of land and courtyards. The buildings are mainly one storey tall, and date back between the 18th and 19th centuries, while some cellars remain from earlier houses. The residential houses are placed along the street, and out-buildings such as former animal sheds and granaries are built around narrow courtyards.

The present appearance of the buildings is a result of phases of gradual changes and enlargements between the 18th and the late 19th centuries. At the end of this period, the increased wealth of the town due to ship trading resulted in the extension and modernisation of residential buildings with decorative exterior panels with Neo-Renaissance details, and the characteristic, highly decorative gates of the courtyards.

The commercial area is located along two main streets stretching through the Old Town, while the Market Square, in the middle of the Old Town, forms the main meeting point and commercial place for local people and producers. The medieval church, built around a Franciscan monastery, and the former Town Hall built in 1775-76 in the Market Square are landmarks in the harmonious townscape of one-storey residential and commercial buildings. The architecturally homogenous urban area of Old Rauma is a well preserved and representative example of traditional Nordic wooden town building techniques and traditions.

Criterion (iv): The town of Old Rauma constitutes one of the best preserved and most expansive examples of northern European architecture and urbanism.

Criterion (v): Old Rauma is an outstanding example of a Nordic city constructed in wood, and acts as a witness to the history of traditional settlements in northern Europe.

Integrity

Old Rauma includes all elements necessary to express its Outstanding Universal Value, namely the entire urban area dating back to between the 17th and 19th centuries, when the town expanded to the west. The town includes all elements that contribute to its integrity: the street network, city blocks, plots of land, as well as the buildings themselves. The historic fabric of the city has been

built over centuries, forming different historic layers. The historic houses, courtyards, fences and gates, as well as the traditional street pavements, form a homogenous urban entity.

The buffer zone of Old Rauma is based on local topography and its scale allows to include all visual and historic elements in the vicinity of the property.

Climate change might cause a threat to the integrity of the World Heritage property.

Authenticity

The authenticity of Old Rauma is based on the well-preserved historic urban fabric, including different historic layers and building traditions. The urban morphology, including street networks, plots of land and historical buildings, such as houses for commercial and residential use, is exceptionally well preserved. The individual houses are well preserved and have been renovated and restored over time, taking into consideration their historic value. The town has maintained a genuine local spirit, as well as a characteristic local dialect. Old Rauma has preserved its function as a residential area and commercial centre with its Market Square and a variety of shops along the main streets. The use of traditional building techniques, skills and materials in maintenance and repairs helps preserve the cultural historic spirit of Old Rauma.

Protection and management requirements

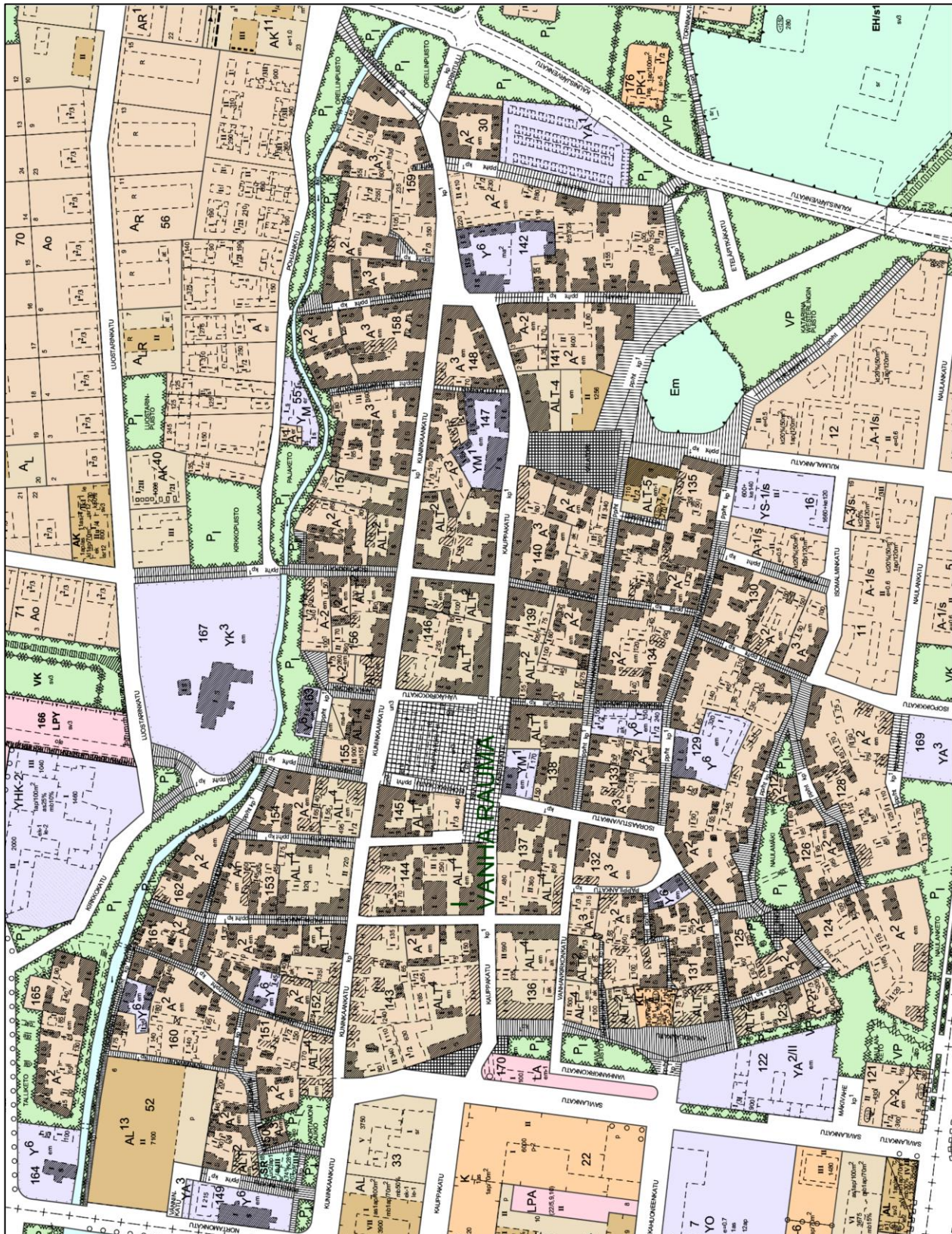
Old Rauma is protected under the national legislation. The site is managed by a steering group with members of the national and local authorities and a local stakeholder. A local site manager has been appointed by the municipality and works from the Tammela renovation centre, providing services and technical assistance in repairs and renovation to homeowners. This service is free of charge to Old Town citizens. The centre also has a bank of traditional building materials and organizes workshops for local inhabitants to build architectural details.

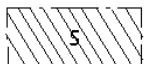
City development is guided by detailed land use plans and cooperation between state authorities and the city, in order to overcome the challenges arising from development pressures.

Climate change may threaten individual buildings of Old Rauma, due to increasingly humid and warm winters that lead to a proliferation of harmful insects in wooden structures. The overall management system foresees appropriate follow-up for this issue.

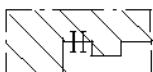
(OUV hyväksytty kokouksessa WHC-14/38.COM/16, Doha, 7.7.2014.)

Voimassa oleva asemakaava ja suojelumerkinnät





S-merkinnällä osoitetaan ”historiallisesti arvokkaan tai kaupunkikuvan säilymisen kannalta tärkeän rakennuksen rakennusala. Rakennusta ei saa ilman pakottavaa syytä hävittää. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden sekä käyttötarkoituksen muutosten tulee olla sellaisia, että rakennuksen historiallisesti arvokas tai kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Milloin rakennuksessa on aikaisemmin suoritettu rakennustoimenpiteitä tämän pyrkimyksen vastaisesti, on rakennus korjaus- ja muutostöiden yhteydessä pyrittävä korjaamaan joko entistään taikka muulla rakennukseen ja ympäristöön soveltuvalla tavalla. Korjattaessa on katsottava, että ovien ja ikkunoiden aukot sekä näiden muodot ja jaot, kattomuoto ja erilaiset ulokkeet, savupiiput ja vesikourut sekä muut rakennukselle ominaiset yksityiskohdat ja käytetty materiaali säilytetään taikka niiden laatu entistäessä otetaan huomioon. Rakennuksen ullakolle saa sisustaa huonetiloja merkityn rakennusoikeuden ja kerrosluvun sitä estämättä voimassa olevien rakentamismääräysten puitteissa.”

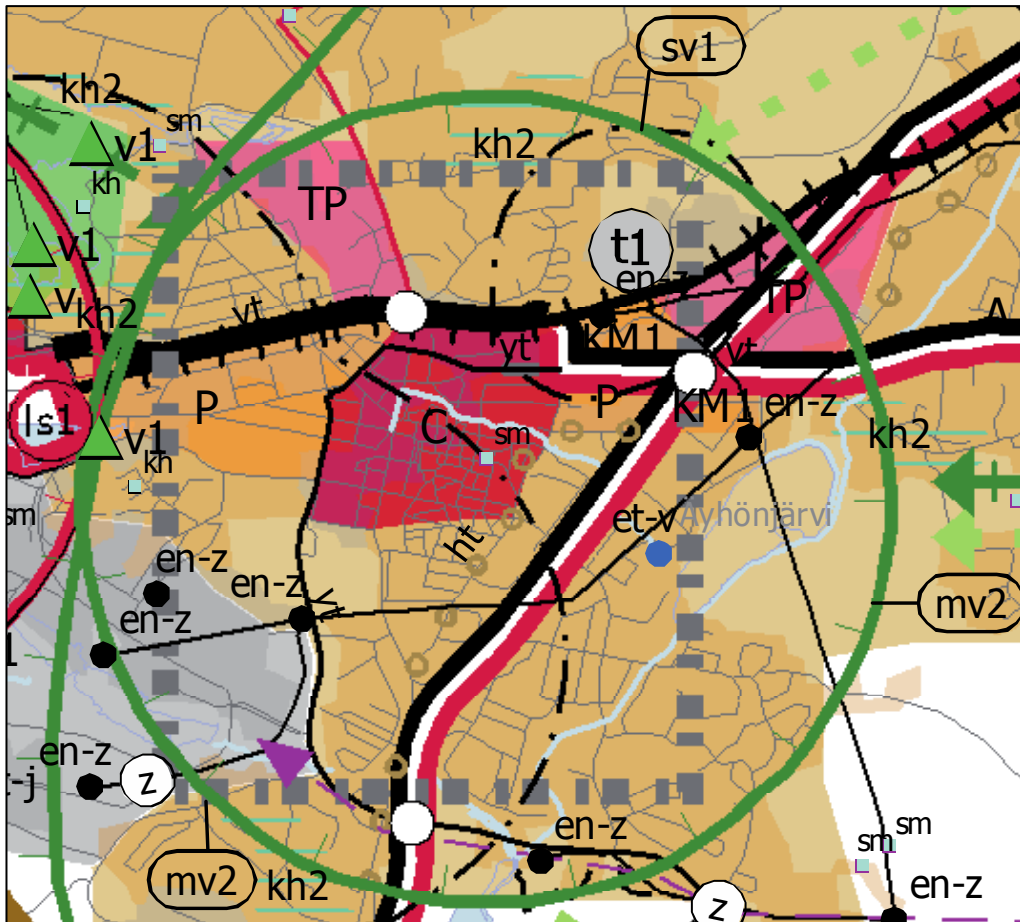


H-merkinnällä osoitetaan ”historiallisen ja kaupunkikuvaan sopeutuvan rakennuksen rakennusala. Rakennuksen säilyttäminen on suotavaa, mutta sen korvaaminen ympäristöön sopeutuvalla uudisrakennuksella on mahdollista. Korjaus- ja muutostöiden sekä käyttötarkoituksen muutosten tulee olla rakennukseen ja ympäristöön soveltuvia. Milloin tämän pyrkimyksen vastaisesti on rakennuksessa aikaisemmin suoritettu rakennustoimenpiteitä, on rakennus korjaus- ja muutostöiden yhteydessä pyrittävä korjaamaan joko entistään taikka muulla rakennukseen ja ympäristöön soveltuvalla tavalla. Rakennusallalla sijaitsevan historiallisen rakennuksen ullakolle saa sisustaa huonetiloja merkityn rakennusoikeuden ja kerrosluvun sitä estämättä voimassa olevien rakentamismääräysten puitteissa. Mikäli rakennus korvataan ympäristöön sopeutuvalla uudisrakennuksella, saa sen ullakolle sisustaa huonetiloja enintään yhtä paljon kuin korvattavan historiallisen rakennuksen ullakolle on luvanvaraisesti sisustettu.”

em-merkintä

S- ja H-merkinnöillä merkitään yksittäisiä rakennuksia. Lisäksi asemakaavassa on käytetty *em-merkintää* (erityismääräys), jolla on merkitty suurin osa Vanhan Rauman kortteleista. Erityismääräyksellä varustetulla korttelialueella on jokaisen rakennuksen tai sen osan purkamisesta tehtävä ympäristölautakunnalle kirjallinen ilmoitus. Purkamiseen saa ryhtyä aikaisintaan kuusi kuukautta ilmoituksen jättämisestä. Hankkeen on sovellettava katu-, kortteli- ja pihakokonaisuuteen eikä alueen tai sen eri osa-alueiden omaleimaisuutta tai kaupunkikuvaa saa turmella. Erityiselimen on annettava lausuntonsa kahdessa kuukaudessa sen pyytämisestä lukien.

Satakunnan maakuntakaava



C-merkintä = keskustatoimintojen alue

sm-merkintä = muinaismuistolain nojalla rauhoitettu alue

mv2-merkintä = merkittävä kulttuuriympäristö- ja maisemamatkailun kehittämisen kohdevyöhyke

